

Szerkesztőség

Arad, Aesev.-palota.

Kiadóhivatal:

Aradi Nyomda Vállalat.

Bulev. Regele Ferdinand 4/22

(Jókai főherceg-ut.)

Sürgönyeim Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

Megjelenik naponta reggel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF.

ELŐFIZETÉS

HELYBEN ÉS VIDÉKEN

Egész évre ... 1080 Lej

Fél évre ... 540 Lej

Negyed évre ... 270 Lej

Havonta ... 90 Lej

Hirdetések díjszabás szerint

Egyes szám ára 5 lej,
vasárnap 6 lej.

Bucurestiben 50 banival több

Rólunk, nélkülünk.

Már megint olyasvalami történik Bucarestben, amire mi kisebbségek fájdalmas, de kissé ironikus mosollyal kell, hogy reagáljunk. Lapunk más helyén féltudatos tudósítást közlünk, amely szerint a kisebbségi törvény előkészítésébe nem vonják bele a kisebbségek vezetőit. Ennyi az egész. De ez az egy mondat a mi kiszolgáltatottságunkat, a mi hiábavaló akarásunkat, a mi hányatott sorsunkat takarja. Emlékezzünk azokra az ígéretekre, amelyek a kisebbségi törvénnyel kapcsolatban, még a tavasszal hangzottak el hivatalos szemlélyek ajkairól. Akkor több bizalommal és több naivitással foglalkoztunk ezen a helyen, ezzel a kérdéssel. Akkor arról volt szó, hogy a készülő kisebbségi törvény megtervezésébe bevonják Románia kisebbségeinek vezetőit is, mert a kormány belátta, hogy kisebbségek nélkül nem szabad, nem lehet róluk ellenük, vagy értük határozatokat, törvényeket hozni.

Akkor jól estek ezek a nyilatkozatok, melyek egészséges logikából, természetes igazságérzetből fakadtak. Akkor jól estek, mert hittünk bennük. Megbocsáthatatlan naivitással elhittük arról, hogy a mi politikusaink, a mi államférfiaink nagyok az ígéretekben, de azok teljesítése nem válik valóra soha. Nem hagyták sokáig ezt az igazságot a feledés homályába burkolózni. Mintha attól félne, hogy istenörizz, mi a kisebbségek, vagy a külföld jószágát, engedékenységet, megértést tételne fel róluk. Félnék attól, hogy megtalálnak dőlmi azok az előtételek, amelyeket okkal-móddal táplálnak a külföld számtottévo államférfiai Románia kisebbségi politikája iránt. Lehet-e más magyarázata annak, hogy rólunk, nélkülünk akarnak megint, határozni. Lehet-e másként magyarázni azt, hogy nem is úgy kezelnek bennünket, mint a vádlottakat, akiket megkérdeznék, mielőtt ítéletet mondanának fellettiük, hanem így, mint akiknek nincs, mert nem lehet szava, aki felett nem megértést, hanem csak ítéletet lehet gyakorolni.

Rossz, helytelen és káros politika a meg nem értés politikája. Mi már régen érezzük ennek súlyát, de érzik ám azok is, akik ezt a politikát csinálják. Érezniük kell, hogy a meg nem értés politikája sok hiábavaló energiapazarlást igényel, mert a szükségszerűség vég eredményben arra kell, hogy kényszerítse ennek a politikának gyakorlóit, hogy engedjenek zárkózott merevségükből, hogy hazájuk érdekében szívükhöz engedjenek és korrigálják azokat a hibákat, amelyeket, elfogultságuk diktált.

Nagyon sok példa bizonyította már, hogy a szakértelem, kellő előrelátás és megértés nélkül hozott törvényeket kénytelenek voltak revízió alá venni, mert a gyakorlat beigazolta, hogy káros hatással vannak az országra. Ezek közé fog tartozni a kisebbségi törvény is, amelyet a kisebbségek megkérdése nélkül akarnak megalkotni. A kisebbségi kérdés egyik legfontosabb problémája az országnak és amikor ezt a kérdést akarják megoldani, nem szabad elhamarkodott lépéseket tenni, amelyek csak válságot és zavart idézhetnek elő, hanem a kisebbségi ügyeket értő és érző kisebbségi politikusok tanácsai meghallgatása után szabad csak létrehozni azt a törvényt, amely hatást és nyugalmat kell, hogy jelentsen az országnak.

Forradalom készül Ausztriában.

Oktober 7-én felvonulnak Wiener-Neustadtba a Heimwehrek és a szocialisták. — A Rote Fahne fegyverkezésre szólította fel a proletariátust. Letartóztatták a lap szerkesztőjét.

(Bécs, szeptember 14.) Az egyik keresztényszocialista gyűlésen dr. Mataja képviselő és volt miniszter beszédet mondott, amelyben kihangsúlyozta, hogy a hétvégi szociáldemokrata pártnap elé csak érdeklődéssel lehet tekinteni, noha annak nem lehet olyan jelentőséget tulajdonítani, mint évekkel ezelőtt. Hogy ősszel nagy harc lesz a parlamentben, azt pártnap nélkül is tudjuk — mondotta — és azt is tudjuk, hogy a harc a lakbértörvény körül fog dúlni. Ami az október 7-iki munkánapot illeti, akörül tisztázódott a helyzet. A szociáldemokrácia német és osztrák segédcapatai igen előremérészkedtek és most főorgániumuk hogyja cserben őket. Senki sem veheti rossz néven, hogy a szociáldemokrata párt egy „munkánap”-ot rendez Wiener-Neustadtban, de hogy ezt a pártfelvonulást arra a napra tette, ami-

kor a Heimwehr felvonulás történik, nagy könnyelműség, amelyért a párt viseli a felelősséget. Meglátjuk, hogyan tudja a felidézett veszedelmet megfékezni. Azt hiszem, ha a szociáldemokraták tartózkodnak ezen a napon a kihívó viselkedéstől, nem lesz ok az aggodalomra.

Bécsből jelentik: Ma délután letartóztatták a kommunista Rote Fahne lap szerkesztőjét, Erwin Zuckert. A szenzációs letartóztatás oka, hogy a lap mai számában a kommunista párt központi végrehajtó-bizottságának kiáltványát közli, amelyben október 7-ikére felvonulásra hívja fel Wiener-Neustadtba a felfegyverezett proletariátust. Miután a kiáltvány polgárháborúra biztat, az ügyészség hazaárulás büntette miatt vád alá helyezte a lap szerkesztőjét.

Magasrangú politikusok vannak kompromittálva a petroleumpánamában.

Beidézik a súlyos váddal terhelt Cipaianu miniszterhelyettest. — Mrazek miniszter szobájában kötötték meg a zsiros üzletet. — Iorga Balanhoz és Terentéhez hasonlítja a panamistákat, akik az ország vagyonát rabolják.

(Az Aradi Közlöny bucuresti-i tudósítójának távirata.) A petroleumpánama ügyében nagy erővel folyik a vizsgálat. Tegnap behozták Vacarestiből Irimescu-Candesti és Tolca képviselőket is, a kiket szembesítettek az ujonnan kihallgatott tanúkkal. A várt újabb letartóztatások ezuttal elmaradtak, azonban a Curentul jelentése szerint egy magas állami funkcionárius ellen a tegnapi kihallgatások során olyan súlyosan kompromittáló bizonyítékok merültek fel, hogy letartóztatása elkerülhetlenné vált. A Neamul Romanesc értesülése szerint a vizsgálóbíró a napokban

be fogja idézni Cipaianu földművelésügyi miniszterhelyettest is, akit azzal vádolnak, hogy számszerint hét hamis bizonyítványt állított ki a petroleumpánama bűnöseinek

arról, hogy jogosan birtokolják az állami petroleum földet.

A panamával kapcsolatosan egyébként napnap után újabb és fantasztikusabb verziók kerülnek forgalomba arról, milyen pártatlan gazdálkodás folyik már évek óta az állam tulajdonát képező petroleumterületekkel. A földművelésügyi és iparügyi miniszteriumok megbízottai és mérnökök egész raja dolgozik most azon, hogy tervrajzokat készítsenek a földek fekvéséről és próbálják a birtokjog-kérdését tisztázni. Ezek a kísérletek azonban egyelőre teljesen sikertelenek maradtak, mert megfelelő tekkönyvek és tervrajzok hiányában olyan káosz uralkodik e területek körül, amely lehetlenné teszi a felméréseket. Lapijelentések szerint most a kormány elhatározta, hogy

repülőgépekről készített felvételek alapján próbálja meg a petroleumterületek fekvését és vitás határkérdését tisztázni.

A mai nappal egyébként újabb súlyos vádak merültek fel Mrazek iparügyi miniszter ellen. Mint

a Dreptatea írja, az Eldorádó társasággal kötött betrányes megállapodást, amely egymaga ötmilliárd lejrel károsította meg az államot,

Mrazek miniszter szobájában kötötték meg a zsiros üzlet periektualását.

Az Eldorádó szerződésével kapcsolatban Iorga professzor lapja, a Neamul Romanesc a következő szenzációs leleplezéseket közli arra vonatkozólag, hogyan történt meg a képviselőházban és a szenátusban a javaslat megszavazása. A Neamul Romanesc szerint az

Eldorádó társaság egymillió lejt költött a javaslatnak a képviselőházban és négy millió lejt a szenátusban való megszavazásáért.

Kik kapták meg ezeket az összegeket? — kérdezi a Neamul Romanesc.

Iorga lapja egyébként mai számában újabb súlyos támadást intéz a kormány ellen: követeli, hogy az igazságszolgáltatást ne befolyásolja több senkisé a igazság felderítésében. Mert fantasztikus és hihetetlen az, ami a petroleumpánama körül történt.

magas társadalmi helyzetű emberek százai közül alakult fekete társaság lopja és rabolja az állam vagyonát, képviselők Terentékké és Balanokká alacsonyodnak le,

állami mérnökök és ügyvédek tervrajzokat hamisítanak, egy helyettes miniszter hamis bizonyítványokat ad a banditáknak, a törvényhozó testületek alelnökei nyakig elmerülnek piszkos üzleteikbe és egy parlament lopva szavaz meg egy törvényt, amely milliárdokkal rabolja meg az államot. S mindezek fölött egy piszkos mű koronájaként áll a kormány, amely bár tudott a visszaélésekről, hagyta, hogy milliárdokat prédáljanak el az állam vagyonából és így közönséges büntársa lett a nemzeti vagyon megrabolójának.

A gépüzemigazgató és városi vezértitkár összecsapása

Az interimár-bizottság mai ülésén a felfüggesztett gépüzemigazgató előadta kifogásait a vizsgálatot vezető Olariu István ellen. — „Rendszeres bajsza folyik ellenem.” — Névtelen levelekkel terrorizálják Kaufmant. — Holnap kihallgatják az igazgató bejelentett tanuit.

(Arad, szeptember 14.) Nagy érdeklődéssel várták városzerte az interimár-bizottság mai ülését, amelyen Kaufmann Kamil gépüzemigazgatónak bizonyítékokat kellett előadnia az Olariu István vezértitkár ellen nangoztatott vádak elütámasztására. Ma hivatalos ünnepi ülést tartott a városi tanács, majd nem teljesen néptelen volt a csupán a kis tanácssterem környékén tartott néhány érdeklődő, várva az interimár-bizottság szentánciónak ígérkező ülését. Pontban tizenegy órakor együtt volt a bizottság és várta Kaufmann Kamil, aki hamarosan meg is jelent. Robu János dr. elnök megnyitotta az ülést, majd behívatta a gépüzemigazgatót.

— Megkapta a bizottság utasítását? — kérdezte.

— Igen — volt a felelet.

— Akkor kérem, kezdje meg a bizonyítékok előterjesztését — folytatta Robu dr.

Kaufmann Kamil kifejtette, hogy a vizsgálatot vezető Olariu István vezértitkár

a lehető legjobb barátságban van a feljelentőkkel, nap-nap után együtt látni őket, kényszerítette a tanukat arra, hogy ellene valljanak

s azzal, hogy egész sereg embert elbocsátottak az aradi gépüzemekről, megfélemlítették az ottmaradtakat. A vizsgálat folyamán a vezértitkár nem ismertette vele a vád anyagát, hanem csak egyszerű kérdéseket tett fel neki. Nem bocsátotta rendelkezésére az általa kért adatokat, így, amikor a remuneráció kérdésében akarta magát igazolni, nem adta át neki a gépüzemek mérlegét, amellyel állításait be tudta volna bizonyítani.

— Féltem megadni tanulm. nevét ilyen körülmények között, mert nem vettem a lelkiismeretemre azt, hogy állásukból ki-dobják őket — mondotta. — Nem kell elfelejtetni, hogy rendszeres kampány folyik ellenem s egy mafia szövetségét össze- arra, hogy engem tönkretessen.

Robu dr.: Kérem, ha bizonyítékai vannak, terjessze a bizottság elé, ha pedig tanui vannak, a bizottság kihallgatja őket.

Kaufmann néhány pillanatig gondolkodik, majd egy gépüzemi telefonistát jelent be tanúnak, aki bizonyítja, hogy felfüggesztése óta milyen szellem uralkodik a gépüzemknél. A nevét azonban nem tudja. Arra a kérdésre, miképpen lehet, hogy a saját tanujának nevét nem tudja, azt válaszolta Kaufmann, hogy nem áll tanuival összeköttetésben.

Robu dr.: Ön augusztus 30-án adta be kifogását. Ma szeptember 12-ike van s így alkalma volt ezen idő alatt bizonyítékait s tanuit megszerezni.

Domán Sándor ama kérdésére, mit akar a tanuikkal igazolni, Kaufmann kijelentette, hogy be akarja bizonyítani ama kijelentését, amely szerint a tanukat a vizsgálat folyamán heccelik ellene. Az elnök kérdésére az igazgató kijelenti, hogy tanuit holnap a bizottság elé hozza.

Ezután áttérnek az Olariu által aláírt s lefolytatott ügyekre. Kaufmann elmondja, hogy néhány évvel ezelőtt Olariu István havi kétezer lejt kapott az üzemektől a könyvek felülvizsgálása s a pénztár revidálása körül végzett munkákért. Amikor dr. Angel István akkori polgármester felfüggesztette Olariut állásától, ez a honorárium megszűnt. Olariu többször kérte tőle a pénz kiutalását, ő azonban kijelentette, hogy nem teheti meg, miután semmiféle munkát ezért a pénztár nem végzett a vezértitkár. Amikor Olariu István újra elfoglalta állását, ismét kérte a pénz kiutalását, amit megtagadott. Kénytelen volt felelőssége tudatában megtagadni a kért összeget. Ekkor Jac, jelenlegi gépüzemigazgató-helyettesül két nyugtát küldött neki, egy 24.000 lejről, a másik 12.000 lejről kiállítva. Ujból megüzente Olariunak, hogy nem fizetheti ki a pénzt. Ezután írta meg a vezértitkár a fényképmásolatban csatolt levelet, amelyben a csatolt három nyugta szerint

15.000 lejt, ismét 15.000 lejt, majd 48.000 lejt, összesen 78.000 lejt kért kifizetni, a gépüzemknél végzett munkák címén. Miután ez az összeg nem járt neki, mert nem végzett érte munkát, megtagadta ezáltal is a pénz kiutalását.

Mihulin Miklós: Ktől kapta a fényképeket?

Kaufmann: Elküldték nekem.

Domán: Fizethetett volna Ön polgármesteri engedély nélkül is?

Kaufmann: Ha csakugyan munkát végzett volna, igen, mert jogom volt rá.

Mihulin: Ha Angel dr. approbálta volna a kiutalást, mit csinált?

Kaufmann: Ha jogtalan a kiutalás, nem fizetem ki.

Az igazgató ezután egy újabb tizezer lejes nyugtát adott át a bizottságnak, amely összeg kifizetését szintén követelte Olariu.

Mihulin: Ktől kapta Ön ezt a nyugtát?

Kaufmann: Magától Olariutól.

Kaufmann ezután kijelentette, hogy a vizsgálat folyamán a vezértitkár felhívta irodájába és azt a tanácsot adta neki, hogy mondjon le állásáról. Ugyanebben az időben névtelen levelet kapott, amelyek hasonló felszólítást tartalmaztak és amelyeket szintén Olariunak tulajdonított.

Variassy Lajos: Jelen volt valaki, amikor Olariu a lemondást tanácsolta?

Kaufmann: Nem, senkisésem volt jelen.

Az igazgató felolvassa ezután az egyik névtelen levelet, amely többek között ezeket mondja:

— Azonnal jelentkezzen a polgármester-nél és könyörögjön neki, fogadja el az Ön lemondását. Kérje meg arra, hogy ne tegye át az ügyét az ügyészséghez, mert ez a tönkretétel és a letartóztatást jelent. A város 400—500.000 lejt követel Öntől, miből fizeti? Minden el van rendezve. Ha lemond, abbahagyják a vizsgálatot, nem lesz letartóztatva s nem veszik el az autóját és butorait.

Variassy Lajos kérdést intéz ezután az igazgatóhoz, hogy milyen állapotban vette át az üzemeket, mire az igazgató kijelentette, hogy teljesen leromlottan, műszakilag lezúllt, ten és deficittel teli. Tanuként Robu János dr. elnökre hivatkozik, hogy teljesen rendbetörta

A kémek világa.

Hogy a nő titkos hírszolgálatban mesteri módon képes működni, bebizonyította Thérèse Prévost francia női kém. Az orosz cári kormány nagyon kíváncsi volt megtudni egy orosz forradalmárcsoport tagjainak nevét. Az illetők Montreauxban, a genfi tó partján éltek. Hírekért az orosz rendőrség a brüsszeli „nemzetközi titkos hírszolgálati irodához” fordult, az pedig a fontos megbízással Thérèse Prévost-t küldte Svájcba egyik ügynökének társaságában. A csodaszép és fiatal Thérèse mint dúsgazdag kanadai milliommósleány jelent meg Montreauxban, kit testvérbátyja kísért Európába egy kis kirándulásra. Az orosz forradalmárok vezetőjét Golukovszkinak hívták. Volt neki egy 22 éves fia. A fiatal Golukovszki nem sokára elválaszthatatlan kísérője lett a kanadai leánynak, kinek határtalan gazdagságáról csodákat meséltek Montreauxban és kinek pazar életmódja minden kétséget clozlatott. — Egyszer csak hivatalosan hírré tették a két fiatal eljegyzését. A családi ünnep alkalmából fényes vacsorát rendeztek, melyre a szép Thérèse kívánsága szerint Golukovszkiék orosz barátai is hivatalosak voltak. Ő maga szerette volna a meghívókat megírni, de hát a furcsa orosz ákombákomokkal nem nagyon boldogult. Ezért tehát a fiatal Golukovszki írta össze egy papírlapra a vendégek nevét. A pazar lakoma végén Thérèse kacagva állott elő egy ötletével, amelyet meglepetésül szánt vendégeinek. Kijelentette, hogy életének ezt a legszebb napját szeretné képen megörökíteni és hogy készen is tart erre a célra egy fényképezőt. Az ötlet szemlátomást nem igen tetszett az oroszoknak. A fénykép, úgy vélekedett az öreg Golukovszki, veszedelmes szer szám; milyen könnyen kezébe kerülhet az orosz titkos rendőrségnek, a hírhedt ochraná-

nak! De Thérèse minden ellenvetést el tudott némitani azzal az ígérettel, hogy a fényképész, aki már közben meg is jelent a teremben, minden kópiát Golukovszkinak fog adni. Így készült el a pompás csoportkép, mely a szálló márványlépcsőjén ábrázolta az orosz forradalmároktól körülvéve a kacagó, boldog párt.

Thérèse egy órán belül megkapta a fényképezőtől az első kópiákat és még azon éjszaka eltűnt Montreauxból ő is, „bátyaura” is. Két nappal utóbb az orosz forradalmárok laistroma a fiatal Golukovszki kezéirésében, továbbá a csoportkép a brüsszeli „nemzetközi titkos hírszolgálati iroda” birtokában volt. Thérèse pedig zsebrevágta a megígért busás jutalmat. Szentpétervárott most már tudták a genii öz szeesküvők névsorát.

A háboruban bármilyen alakban vagy módon részes nők között a rekordot bizonyára egy német nő tartja, ki a német hadseregben előkelő és rendkívül felelős állást foglalt el. A legfelső hadvezetőségen ő tartotta kezében a katonai titkos hírszolgálatot és ő maga személyesen irányította a Franciaország és Anglia ellen kémkedő ügynököket és kémeket. Akármilyen csodásnak tessék is, hiteles dologról van itt szó. Tanukép nem kisebb valakire hivatkozhatunk, mint Nicolai ezredesre, a német katonai hírszolgálat fejére, aki „Titkos hatalmak” című könyvében szóról-szóra ezt mondja: „Jellemző, hogy a német hírszolgálatban egy ősi nemzetségből való lovastiszt, meg egy rendkívül művelt nő értett legjobban elbámul az ügynökökkel, közülük a legfurfangosabbakkal és legelvetemültebbekkel is”. De ennél több eddig nem is szivárgott ki német részről a szóbanforgó nő titokzatos személyiségéről. A titok sűrű fátyola burkolja be még ma is ezt a páratlan női alakot. A francia és az angol titkos hírszolgálatnak nem sikerült, bármennyire erőlködött is, lelepleznie és megállapítani kivoltát. Mig a franciák irataiban mint „Made-

moiselle Doctor”, „la Reine de l'espionnage”, „La grande patronne” szerepelt, az angolok „Frau Doctor Elisabeth” néven emlegették és úgy vélték tudni, hogy Heinrichsen a vezetékneve. De semmi elfogadható bizonyosságuk nem volt erre. Annál jobban ismerte az ellenséges hírszolgálat a nő számos csufnevét, melyeket a titkos ügynökök aggattak reá. Hol „fekete macskának”, hol „vörös tigrisnek” stb. emlegették.

Egy Kudojannisz Konstantin nevű görög, kit ez az acélidegzett, hatalmas szőke aszszony gondolkodás nélkül küldött halálba, csakugy mint sok más titkos ügynököt (Kudojannisz 1916 májusában a Németország javára elkövetett kémkedés címén agyonlőtték a Bois de Vincennesben), így írja le őt: „Rendkívül szép nő. Ritka nagyintelligenciájú és hihetetlen energiájú. Ellenállhatatlan befolyással van mindenkire, akivel dolga akad. Ellenszegülni senki sem mer neki. Még a magasrangu tisztetek sem, akik alárendeltjei. Megtörtént, hogy revolverrel a kezében adott parancsokat. A vérben van a kémkedés, nem önérdékből ese lekszi, hanem szenvedélyből teszi azt, amit tesz”.

A „fekete macska” főhadiszállása Antwerpenben volt, a német hadikémkedés központjában. Egy pazarul berendezett hotelben lakott. Gyakran kelt vakmerő autóturákra Hollandiába, ahonnan a német ügynökök Anglia felé szoktak utrakelni. A kocsi ilyenkor ő maga kormányozta. Amsterdam és Rotterdam uccáin jól ismerték már az elegáns szép aszszonyt. De sohasem látták egymagában. Mindig két herkulesi termetű férfi volt a kíséretében, kikről az angol és a francia ellenkémsszervezet jól tudta, hogy állig fel vannak fegyverkezve. Arról tehát szó sem lehetett, hogy a német kémkedés veszélyes irányítóját elfogják és ártalmatlanná tegyék.

az üzemet, amelyek most szilárd bázison nyugszanak és állandóan növekvő, milliós haszonnal dolgoznak. Varjassy ekkor megkérdezte, hogy szerződése szerint kereskedelmi alapon kellett-e vezetnie az üzemet? Kaufmann a volt permanens-bizottság egyik határozatára hivatkozik, amely kereskedelmi üzemenek deklarálta a gépiüzemet. Kijelenti, hogy a célja az volt, hogy virágzóvá és rentabilissá tegye az üzemet.

Domán: Milyen viszonyban volt Ön Olariuval?

Kaufmann: Azelőtt jóviszonyban. A későbbi időben csak hivatalosan érintkezünk egymással, főleg abban az időben, amikor fel volt függesztve, mert a volt rezsim azt tartotta rólam, hogy a liberálisok és Robu dr. kéme vagyok. Később, amikor a pénz kifizetését megtagadtam, éreztem, hogy Olariu neheztel rám.

Domán: Azért tagadta meg a pénzt, mert Olariu nem végzett érte munkát, vagy azért, mert felsőbb utasításra volt rá?

Kaufmann: Felsőbb utasításra nem emlékszem. A megtagadás oka az volt, hogy nem végzett munkát a kért összeg ellenében. Ha dolgozott volna, megtörténik a kiutalás.

Mihulin: És ezen eset után, érezte-e, hogy Olariu neheztel Önre?

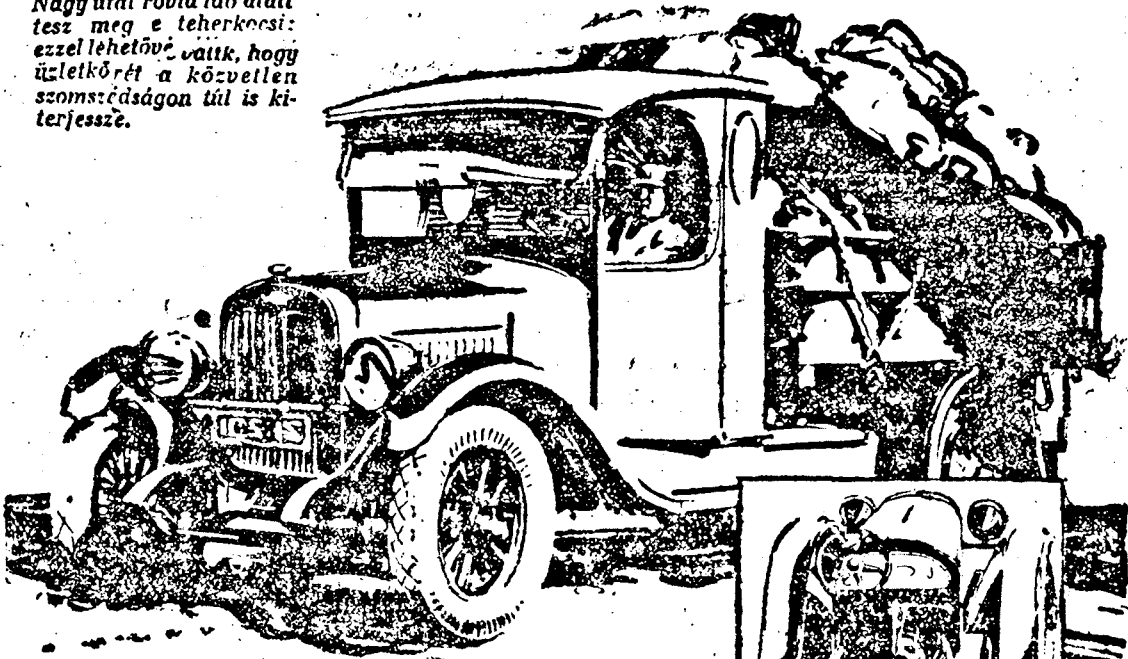
Kaufmann: Éreztem. Többször szólt a pénz miatt.

Az igazgató ezután közjegyzői nyilatkozatot helyezett az interimár-bizottság elé, melyben a

raktár egyik volt munkásnője azt vallotta, hogy presszionálni akarták a Kaufmann elleni terhelő vallomásra.

Robu János dr. ekkor zárt ülést rendelt el. A zárt ülés körülbelül félóra hosszát tartott s utána az elnök kihirdette a határozatot, amely szerint a bizottság csak Kaufmann Kamil tanúinak kihallgatása után hoz végleges határozatot az Olariu István elleni kifogás ügyében. Fizért felszólítja a gépiüzemigazgatót, hogy holnap, szombaton délelőtt 11 órakor jelenjen meg tanúival együtt a bizottság előtt, amely sorban kihallgatja a tanukat. Megbízást adott az interimár-bizottság Dirlca Vazul gazdasági tanácsosnak, az ülés delegált jegyzőkönyvvezetőjének, tanulmányozza át holnapig Olariu-nak a vizsgálat eredményéről szóló jelentését és a holnapi ülésen számoljon be annak részleteiről. Ezzel az érdekes ülés véget ért.

Nagytal rövid idő alatt tesz meg a teherkocsi: ezzel lehetővé vált, hogy üzletkört a közvetlen szomszédságon túl is kiterjessze.

Naponta több teher és kevesebb javítás

Megnövekedett üzleti forgalmat és nagyobb hasznot hoz a Chevrolet; így találják tulajdonosai

Az egész országban szállítók és autbusztulajdonosok, ugyisintén a kereskedők és a kereskedelmi vállalatok ezrei beszélnek arról a gyors és megbízható szolgálatról, amelyet a Chevrolet teljesít.

Felülvezérelt szelepes erőteljes motorja a legrosszabb uton is gyors iramban hajtja. Az erős hátsó tengely és a szilárd alváz lehetővé teszi a teljes terhelést, anélkül, hogy a gyorsaság szenvedne miatta. A Chevrolet olyan jól van rugózva,

amlyira mentes rázkódtatásoktól, hogy az utasok kényelmében utaznak, az úrük pedig nem szenvednek sérüléseket.

A Chevrolet vonzó külseje szintén elősegíti az Ön üzletét. Mérnökök elismerik választékos vonalait, örömmel üdvözlik kibővült tőkéletességét.

A helyi Chevrolet-bizománnyos készséggel bemutatja Önnek a kocsit, hogy kiválaszthassa az üzleti céljainak és a helyi viszonyoknak legjobban megfelelő szekerényt.

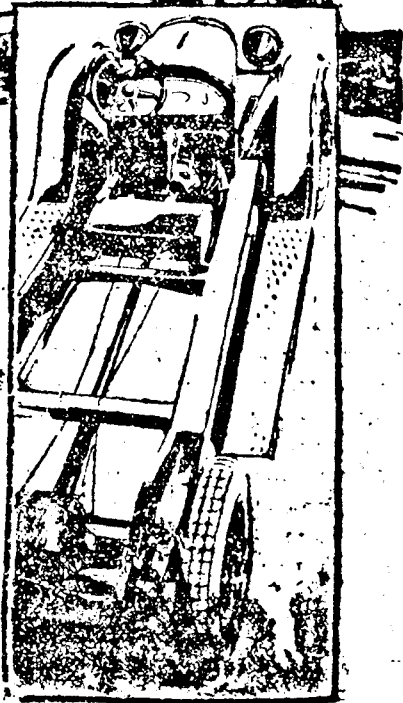
LEONIDA & Co. S. A.

Bucuresti

Fraji Bodea Arad, Bul. Carol 70. (Óvár-tér) sarok.

Fiókok és képviseltek egész Romániában.

CHEVROLET KERESKEDELMI KOCSIK
TEHERAUTO-CHASSIS LEI 150.000

A Chevrolet-chassist kipróbálták, megerősítették, hogy nagy terhelés biztosan és gyorsan szállíthatson minden uton.

A kormány törvényileg rendezi a kisebbségi kérdést.

A törvénytervezet elkészítésénél nem hallgatják meg a kisebbségek vezetőit. — Maniu sürgette a kisebbségi problema megoldását.

A nemzeti-parasztpárt nem tér vissza a parlamentbe.

(Az Aradi Közlöny bucaresti-i kiadásának távirata.) Szeptember tizenötödikével megszűnt a politika nyári vakációja. A miniszterek majdnem teljes számban visszatértek és átvették tárcáik vezetését. A kormány már most készül fel az októberben kezdődő parlamenti ülésre, amelyen a következő törvényjavaslatokat terjesztenek megvitatásra a törvényhozás elé: Az igazságszolgáltatás egységesítéséről szóló reform, a közigazgatás egységesítéséről szóló javaslat. Törvénytervezetet nyújt be a kormány a sajtóra vonatkozólag, amelynek kapcsán a gyűlési- és szólásszabadságról is intézkednek. A választási törvényen is több változtatást fognak eszközölni.

Megszűnik az ugynevezett választási prémium-rendszer és visszaállítják a kerületi választási rendszert.

A kormánynak ezenkívül elhatározott szándéka, hogy törvény útján rendezi a kisebbségi kérdést is. Az eddigi információk szerint az ugynevezett

kisebbségi törvény előkészítésére nem vonják bele a kisebbségek vezetőit, tehát az a bizonyos és sokat hirdetett kisebbségi ankét elmarad.

A kormány egyik tagja, akiben sokan Lapadatul sejtik, aki tagja a kisebbségi bizottságnak, kijelentette, hogy ma már nincsen szükség

a kisebbségi vezetőkkel tárgyalni, mert a kisebbségi törvény tervezete már végleges formában elkészült. A kisebbségi törvény tervezetét Bratianu Vintila miniszterelnök hazatérése után, bemutatják a kormányelnöknek, majd közlik a kisebbségi pártok vezetőivel, akik azt minden valószínűség szerint elfogadják.

Bucuresti-i politikai körök nem tartják kizártnak, hogy a kisebbségi törvénytervezet előkészítéséhez a kormány a nemzeti-parasztpárt politikusait is meghívja. Sőt arról is beszélnek, hogy

Maniu Gyula indítványozta azt a megoldást, hogy a kisebbségi törvény végleges formát nyerjen,

hogy a román politikai pártok kiküszöböljék egymás között a kisebbségi kérdés körüli vitát.

A Viitorul tegnapi számában egyébként azt írta, hogy a nemzeti-parasztpárt tagjainak többsége nincsen megelégedve azzal a határozattal, amely kimondja, hogy a párt tagjai nem vehetnek részt a törvényhozási házak munkáiban. Erre a hírre a Dreptatea mai számában kommunikét közöl és leszögezi, hogy a nemzeti-parasztpárt tagjai semmi szín alatt sem térnek vissza a parlamentbe, amíg a jelenlegi kormány áll az ország élén.

A nemzeti-parasztpárt végrehajtó bizott-

sága kedde halasztotta ülését, mert Maniu Gyula pártvezér nem érkezett meg Bucurestibe. A bizottság ülésén manifesztumot fognak megszövegezni, amelyet a hadsereghez és az igazságszolgáltatáshoz intéznek.

Averescu tábornok, akinek megérkezését hétfőre várták, ma vártaulul megérkezett Bucurestibe. A pályaudvaron Coanda tábornok, Mitileneu és Trancu-Iasi, valamint a néppárt több vezető személyisége várta a volt miniszterelnököt, aki hosszasan és szívélyesen elbeszélgetett párthíveivel.

Argetoianu ma délután Bratianu Vintila birtokára, Mihaestibe utazott, hogy a hazaérkező miniszterelnöknek beszámoljon az általános külpolitikai helyzetről és azokról a belső problémákról, amelyek a kormányelnök távolléte óta kerültek napirendre.

Radics gyilkosait a Népszövetség ellenőrzésével nyomozták

A horvát politikai özevényének érdekes kérése a Népszövetséghez.

Zágrábból táviratozzák: Általános felháborítást keltett az a hír, hogy Radics István özevénye kéréssel fordult a Népszövetséghez, amelyben azt kéri, hogy a Népszövetség ellenőrzése alatt folytassák le a nyomozást férje gyilkosainak kézrekerítésére. Egyben annak kiderítését is kéri, hogy kik voltak a gyilkosság értelmi szerzői. Radics özevénye kérése általános felháborítást keltett és az a nemzet, hogy a kérést, mivel politikai természetű, a Népszövetség politikai bizottságának adják ki véleményezés végett, amely valószínűleg teljesíteni fogja az özevény kérését.

DONKÖZAK KÓRUS SZEPTEMBER 18.

Irodalom és művészet

Kik lesznek az új társulat tagjai

Karácsonyi Ili, Kertész Mancsi, Gál Piri, Táray Ferenc, Horváth László, Földes Mihály szerződtetése bizonyosnak vehető. — Szezonnyitó szindarabok.

(Arad, szeptember 14.) Ma talán egész Aradon a legnagyobb érdeklődésnek a színház ügye örvend. És így elsősorban ezzel kapcsolatban ez a kérdés kísért: hogyan szervezi meg Szendrey Mihály a jövő szezonra társulatát? Naponta változó kombinációk szerepelnek a köztudatban, de eddig a színház igazgatósága egyelőre mereven elzárkózik a nyilatkozattétel elől és így az igazgatóság hivatalos kommunikációjáig csupán a kiszivárgott hírekre lehet alapozni a föltevéseket.

Egy fix szerződésről már napokkal ezelőtt beszámoltunk, amikor is Karácsonyi Ily primadonna leszerződését jelentettük. A cluji (kolozsvári) színház tagnévsorában ugyan helyet foglal Karácsonyi Ily is, ez azonban tulajdonképpen a művész havi négy fellépését jelenti csak Cluj-Kolozsváron. Karácsonyi Ilynek egyébként állandóan Arad lesz a tartózkodási helye s innen utazik majd cluji-kolozsvári fellépéseire. Az új szubrett — a Kolozsvárra távozott Betegh Béby helyében — Kertész Mancsi lesz, a Miskolcra szerződött Palla Mancsi örökébe pedig a nagyváradi Gál Piri lép. Egy széphangu segédénekével s egy ügyes segédsubrettel még folyó a tárgyalások, nemkülönben egy elsőrendű énekesnő s drámai színész szerződtetése is folyamatban van.

A férfiszínészek névsora érdekes, új taggal kezdődik, amennyiben állandó — 6 estén át havonta fellépő — vendégnek lekötötte az igazgatóság a budapesti Magyar Színház művészt: Táray Ferencet. A hónap különböző heteiben rándul le majd 3—3 estére Táray, akin kívül, mint énekes és vígjátéki bonviván (a vígjátékban Mészáros Béla utódja) az oradeai-nagyváradi Horváth Lászlót szerződtette le Szendrey Mihály. Új táncoskomikus és új énekes bonviván (Deésy Jenő és Jung János távozása miatt) szerződtetése is aktuálissá vált. Erre vonatkozólag szintén előrehaladott stádiumban vannak a tárgyalások, úgy, hogy ezeknek is a közeljövőben már nyilvánosságra kerül a nevük. Új tagja lesz a társulatnak Földes Mihály is, aki részint Olasz Lajos szerepkörét venné át és a prózát erősíti meg.

Eddig ezek az igazgatói irodából kiszivárgott hírek az új tagokat illetőleg. A régi tagok zöme megmarad és gerincét alkotja az új szezon társulatának, amely előrelátható jelk szerint október elsején, vagy az első napjaiban a Fővárosi Operett amerikai darabjával, Arnie Nichols Ábris rózsájával kezd meg az 1928—29-es színiévadot. Utána közvetlenül következnek a Házibarát (Szene-Nóti vígjáték), a Gyurkovics-fiúk (Farkas Imre-operett), a Régi nyár (Békffy-Lajthay-operett), Mary Dougan hümpere (amerikai dráma), Szeretlek (francia szerzők operettje), Chicago hercegnő (Kálmán Imre-operett), Danton halála (Büchner drámája), premierjei, valamint a klasszikusok közül Othello, Makrancos hölgy, Bánk bán, Ember tragédiája, Stuart Mária föllevenítései.

* A budapesti Magyar Színház operaelőadása prózai színészekkel. Az angol színpadokon csaknem kétszáz éve szerepel John Gay-nak „The Beggar's opera” című színpadi játéka, amely tulajdonképpen opera-paródia. Ezt a művet Berth Brecht német író fordította, modernizálta és Kurz Weill új zenéjére színpadra alkalmazta. Berlinben nemrég volt a premierje az újfajta darabnak. Roma Bahn, Karl Heinz Martin felesége játszotta a fő női szerepet. A budapesti Magyar Színház a sikeres berlini premier után lekötötte a The Beg-

gar's operát, amely egyébként Berlinben „Die Dreigroschen Oper” címen ment. A színház igazgatósága ma délelőtt megállapodott Karl Heinz Martin-nal abban, hogy az operát ő rendezze. Az újszerű darabnak az az érdekessége, hogy minden színpadon az összes szerepeket prózai színész játssza.

* Egy aradi énekművész az újságíróklubban. Tegnap este nagyszerű, rögtönzött hangverseny zajlott le az Újságíróklubban. Lipovan Octav, a rendkívül muzikális és tehetséges énekművész énekelte el a Cavardossi áriát és a Gyöngyhalászokat, a sajtó képviselői és néhány műértő jelenlétében. A hallgatóság a legnagyobb elragadtatással adózott a kolozsvári Opera új művészeinek, aki vasárnap este a bucsuzó Seidner Imre művészestélyén lép fel. Ezen kívül Grosz Dezső, a temesvári Déli Hírlap munkatársa is átjön a vasárnapi művészestre, hogy beszámol-

Svájci hírlapiró titokzatos eltűnése Budapesten

Csekkjeit ment beváltani az Angol-Magyar bankba és azóta nyomaveszett. — Lökősházán kellett volna a román határt átlépnie.

(Budapest, szeptember 14.) Két nappal ezelőtt az egyik Rákóczi-uti szálloda előtt autótaxi állott meg. A kocsiból fiatal pár szállt ki hatalmas bőrdöngökkel. A 30 év körüli férfi a bejelentő lapot a következő adatokkal töltötte ki: „Mantell Gyula zürichi születésű, 31 éves hírlapíró, svájci állampolgár és felesége.”

Tegnap reggel a zürichi újságíró egyedül távozott a szállodából, egy óra múlva követte a felesége is. Délfelé a fiatal asszony izgatottan jött vissza a szállodába és érdeklődött, hogy férje nem tért-e vissza. A zürichi újságíró azonban nem jelentkezett. A fiatalasszony egész késő estig hiába várta a férjét, mire a főkapitányságra sietett, ahol bejelentette, hogy férje rejtélyes és érthetetlen módon eltűnt. Elmondotta, a főkapitányság eltűnési osztályán, hogy néhány héttel ezelőtt indult el férjével Zürichből. Évek óta minden estendőben néhány hetes európai körutazást szoktak tenni. Ez évben Kelet-Európát választották. Így érkeztek Magyarországra, ahol előbb a Balaton mellett töltöttek 8 napot, majd tegnap reggel Zamárdiból érkeztek Budapestre.

— Tegnap reggel 8 órakor — mondotta sirva a fiatalasszony — férjem azzal távozott szállodai lakásunkról, hogy elmegy az Angol-Magyar Bankba és ott beváltja csekkjeit és tíz órakor találkozunk a Vigadó-téren lévő idegenforgalmi hivatalban. Én pontosan tíz órakor meg is jelentem ott, de hiába vártam a férjemet, délig nem jelentkezett.

A világ leggazdagabb maharadzsa Budapesten

Tizennyolcszobás lakosztály a Dunapalotában. — Eeleségével és négy gyönyörű leányával, nagy szolgaszemélyzettel vonult be a patialai fejedelem.

A maharadzsa nyilatkozik budapesti tudósítónknak.

(Budapest, szept. 14.) Most valóban a világ egyik leggazdagabb maharadzsa jött el Budapestre és megtörtént a csoda. A közönség nem állott sorfalat a Dunapalota-szálló bejárata előtt, nem néztek úgy rá, mint egy fetisre, nem voltak kíváncsiak az ékszerkasztyájára és nem hullattak örömkönyveket még a demonok sem.

Megjött a patialai maharadzsa olyan fejedelmi külsőségek között, amilyenre eddig még nem volt példa a külföldi vendégek látogatása során. Tizennyolc szobát rezerváltatott magának az indus fejedelem, aki legutóbb Bécsben keltett óriási feltűnést gyönyörű leányaival, akik a távol Kelet legszebb virágai közül valók.

A bevonulás.

Az illusztris vendég nem értesítette hivatalos köreinket érkezéséről, mert rövid itt tartózkodását kizárólagosan arra kívánja felhasználni, hogy egész fesztellenül jól érezze magát

ion legutóbbi külföldi impresszióiról. Jegyek még holnap kaphatók Sándor Ferencnél.

* Huszár Pufi Angliába szerződött. Berlinből jelentik: Huszár Pufi, aki pár hét óta Berlinben tartózkodik és több szerepre kötött szerződést, meghívást kapott egy londoni filmgyártól és állítólag Angliába szerződik.

* Alexander Bernát leánya játssza az Attila női főszerepét. Budapestről jelentik: Cserépy Arzen, a világhírű magyar filmrendező nagyszabású Attila-filmét készíti elő. A filmnek témáján kívül más magyar vonatkozásai is lesznek. Cserépy felesége Alexander Lili, — néhai Alexander Bernát egyetemi tanár leánya — aki „A Baden-Badeni botrány” című Ufa-filmben főszerepet játszott, az Attilában is jelentős szerepet játszik majd. Tulajdonképpen az ő ötlete volt, hogy Attiláról egy új filmet készítsenek. A kosztümöket Cserépy sógora, Major, a világhírű rajzolóművész tervezi.

Azóta nem is láttam, teljesen nyomaveszett.

Mantell Gyuláné pontos személyleírását is adott férjéről. Eszerint az eltűnt hírlapíró 177 centiméter magas, izmos, erős, arca kerek, barnára sült, haja sötéte, arca beretvált s eltűnése idején kockás barna ruhát és barna félcipőt viselt. Mantell Gyuláné annak az aggodalmának adott kifejezést, hogy férje esetleg valamilyen rablómerényletnek lett az áldozata.

— Ugylátszik — mondotta az asszony — hogy valamilyen bünszövetkezetnek tudomására jutott, hogy férjem a bankba megy pénzért, meglesték, talán elcsalták valahová, megölték és kirabolták. A rendőrságon azonban nem tartják valószínűnek, hogy a svájci hírlapíró büncselekménynek esett áldozatul. Inkább azt hiszik, hogy talán a fiatal házaspár között nézeteltérés támadt és a férfi hirtelen haragjában elutazott Budapestre.

Mantell Gyuláné bejelentette a főkapitányságon, hogy a napokban készültek továbbutazni Romániába. Körutazási jegyük szerint Lökősházán kellett volna átlépniük a román határt. A budapesti főkapitányság éppen ezért táviratot küldött valamennyi határállomásnak és ma délben egymásután érkeztek meg a válaszok, hogy Mantell Gyula nem hagyta el az ország területét. Ugyanilyen távirat érkezett Lökősházáról is.

A budapesti főkapitányságon tovább folytatják az erélyes nyomozást a zürichi hírlapíró rejtélyes és titokzatosnak látszó eltűnési ügyében.

Üzletfelosztás miatt

hatóságilag engedélyezett

végeladást rendez

Grallert J. és Fia

60 év óta fennálló 4239

óra- és ékszerkereskedése.

Mélyen leszállított árak!

TELEFON 70. ERZSEBET SLAGERMOZGO TELEFON 70.

Ma szünetnap miatt nincs előadás.

Aradon premier! Vasárnap d. u. 1/6, 1/8 és 1/10 órakor Fanamet film!

Lon Chaney: „Kelet lángokban”.

Hétfőtől: Molnár Ferenc „LILJOM”-a.

csak este hat órakor tért be szállására.

Nem szól egy szót sem, gyermekeivel és feleségével azonnal visszavonult lakosztályai-
ba. Közben egy hatalmas teherszállító kocsi érkezett meg a fejedelem és a kíséret podgyászai-
val. Összesen több mint kilencven kis ké-
szbőröndöt hoztak magukkal Bécstől, a nagy
podgyászokat a volt császárvárosban hagy-
ták, ahová már két nap múlva visszatérnek.
Érdekes, hogy a fantasztikus értékű ékszerdo-
bozokat is magukkal hozták a fejedelmi höl-
gyek és oly kétféle gondolat és aggodalommal
vigyáztak ezekre a kincsekre, hogy saját ma-
guk vitték fel azokat szobáikba.

A maharadzsa hölgyei.

A herceg rendkívül érdekes jelenség, ha-
talmos, szélesvállú, izzón fekete haja van, csil-
logó, élénk fekete szeme, gondozott körszakál-
la, bajusza. A füleiben fillérvnyi nagyságu bril-
liáns csillog, barna crepe de Chine fezzel a
homlokára. Rendkívül elegáns drapp ruhát vi-
sel és minden mozdulatában tökéletes európai.

Egy lépésnyire töle hűséges komornyikja
halad szertartásosan, halálos komolysággal.
Ez a komornyik egy körülbelül hatvaneszten-
dős bácsi, ősz haja, bajusza és körszakála
ugyanolyan stílusban ápolva, mint gazdájáé.

A hölgyek valóságos látványosságok.
mennek. A maharadzsa felesége huszonnyolc
éves, fekete haja, fáradt tekintetű, nagyon ér-
dekes keleti szépség. Vamlatatnak hívják és
gazdag keleti öltözkéiben, arannyal dusan
himzett és egész derekájáig erő selyemsáljában
ugy hat, mint egy fantasztikus színpadi figura.

A leányai vetekednek szépségben az ame-
rikai mozicsillagokkal. Kettő közülük nincsen
több tizenévesnél. Érett, kibontakozott
női szépség mint a kettő. Az egyiket Princess
Hemant Kumavi of Patialának hívják; érdekes,
finom arca csupa szelíd titokzatosság, érzéki
száján ruzsna nyoma sincs. A szeméi boron-
gós szomorúságot árulnak el. A másik teljesen
ellentéte. Őt Shashank Kumavinak hívják.

Nagyon intelligens arcu, csillogó szemű,
"lónk" tekintetű leány. Kíváncsiság ül a szemé-
ben és az ajkán állandó mosoly játszadozik. A
harmadik leány valamivel idősebb náluk.
Dhanesh hercegnőnek hívják. Rendkívül nagy
a hasonlatosság közte és nővérei között, csak
talán abban különbözik tőlük, hogy fáradt és
szomorú az arca, szenvedő a tekintete.

A disze a hölgytársaságnak az alig tizenöt
éves Kailash Kumavi hercegnő. Középen el-
választott izzó fekete haja van, a szeméi álmo-
dozó, az arca ovális, arannyal átszőtt, földig
erő selyemsálja igazi látványosság.

Az összes hölgyek orrát nagy-
ságu értékes briliánsok ékesítik.

A négy leányon és a fejedelmasszonyon
kívül még egy elegáns hölgy van a társaság-
ban: Lady Kanshalja Devi, a tizenöt éves ud-
varhölgy. Azt hinné róla az ember, hogy leg-
alább harmincéves. A tekintete az intrikusé, a
démoné. Japánvágású szeméi különös fény-
ben ragyognak és egész lényé csupa intelli-
gencia. Neki van a legszebb briliáns az orrá-
ban és a füleiben, ötsoros igazgyöngy ékesíti a
nyakát.

A társaság előkelő tagjai közé számít még
Jicca Ram Singh őrnagy, aki a feleségével ér-
kezett.

Mit eszik a fejedelem.

Autót nem hoztak magukkal, de jött a fejed-
elemmel négy szakács és öt pincér, akiknek csak
az a feladatuk, hogy utközben főzzenek a társasá-
gnak, illetőleg kiszolgálásukról gondoskodjanak. Itt
rendes szállodai kosztot esznek. A dinert szobá-
jukban szervíroztatták maguknak este félkilenc-
kor. A következő menüt rendelték:

- Crème de volaille
- Saumon Rhin (rajnai lazac)
- Perdreau roti (fogolyöltött carry sauce-val)
- Fogas grillez
- Pommes sautées, harricots vetrs, petits pois
- Coupe á l'Ananas
- Custard Pudding
- Feketekávé, gyümölcs.

Mindenből összeen tizenegy adagot. Bort egy-
általában nem isznak. Evian ásványvizet fogyaszt-
tattak.

Nem engedi a hölgyeket lefotografálni.

Nyolc óra tájban Major General His Highness
Maharadja Sir Bhupindar Sing G. C.S.T.C.C. 12.
G.B.E. C.C.V.O. — így hívják ugyanis hivatalosan
illusztris vendégünket, a patialai maharadzsa —
komornyikja társaságában esti sétára indult. Ek-
kor munkatársunknak alkalma volt vele néhány
percig beszélgetni.

A maharadzsa minden forma mellőzésével,
nagy szivességgel állott az Aradi Közlöny rendel-
kezésére.

— Indiában — mondotta — én nagyon nép-
szerű ember vagyok és itt is készségkéllok az

Báró Hatvanyt szabadlábra helyezték

A fogházból szanatóriumba szállították. — Szenzációt keltő
miniszeri döntés.

Budapestről táviratozza tudósítónk: A
mai napon szenzációs fordulat állt be báró
Hatvany Lajos ügyében. Mint jelentették, a
báró védői kérelemmel fordultak az igazságügy-
miniszterhez, hogy engedélyezze védencük
szabadlábra helyezését, illetve szanatóriumba
váltó szállítását, mert súlyos, állandó orvosi
felügyeletet igénylő bélfekélye van. A minisz-
ter rendelkezése báró Hatvany Lajost ma dél-

őn rendelkezésére. Kérem, hogy minden kérdését
angol nyelven írásban sziveskedjék hozzám jut-
tatni és én készséggel válaszolok érdeklődésére.
Amennyiben fotografust hozna magával, előre is
közlöm, hogy én magam készséggel engedem le-
fényképezni, de arról egyáltalában szó sem lehet,
hogy a kíséretben lévő hölgyeket, feleségemet
és leánygyermekeimet a fotografus megközelítse
és lefényképezni megkísérlelje.

Ennyit mondott a maharadzsa, csak még azt
tette hozzá, hogy Budapestet már jól ismeri és bol-
dog, hogy ismét itt tölthet néhány kellemes napot.

Magas, érdekes alakja ezután eltűnt a szár-
nyas ajtó mögött. Az autó előállott, őfelsége elro-
bogott. A hölgyek szobáikban maradtak. A vacso-
rát lakosztályukban szervírozták. Ugy, mint Ke-
leten.

után szabadlábra helyezték és azonnal átszál-
lították egyik előkelő szanatóriumba. A mi-
niszter döntése általános szenzációt keltett a
magyar fővárosban, mert mindenki azt hitte,
hogy legelőször úgy engedélyezik a báró sza-
natóriumú kezelését, hogy állandó rendőri őri-
zet alatt legyen. Ez azonban nem történt meg,
mert a miniszter minden feltétel nélkül helyez-
tette szabadlábra báró Hatvany Lajost.

Robu János dr. megigért a színház renoválását

A színpártoló bizottság küldöttségének intervenciójára átjavítják
a nézőtér és színpad berendezését. — A színház bér elengedésére
vonatkozó kérést jóakarattal kezeli a város.

(Arad, szeptember 14.) Ma délelőtt meg-
jelent dr. Robu János interimár bizottsági el-
nöknél a Kölcsey-Egyesület keretében ala-
kult színpártoló bizottság tagjainak küldöttsé-
ge. A küldöttség tagjai Széll Lajos dr.,
Stauber József és dr. Parecz Béla voltak. Az
elnöknél Széll dr. adta elő a bizottság kéré-
sét. Utalt arra, hogy Aradváros polgársága,
nemzetiségre való tekintet nélkül, a színház
belső restaurálását kívánja, miután a mai vi-
szonyok között nem is érezhetik magukat jól
az emberek az aradi színházban. Rossz a vilá-
gítás, fűtés, szakadozottak a tapéták, pusztu-
lóban a pályoly- és földszinti ülések, egész-
ségtelenek az illemhelyek, amelyek rossz le-
vegővel töltik meg a színház folyosóit, úgy
hogy feltétlenül szükségesnek mutatkozik a
színház restaurálása. Kérte az elnököt, aki a
magyar színészetnek mindig pártolója volt,
segítsen ezeken az állapotokon.

Robu János dr. válaszában kijelentette,
hogy ő maga is ismeri ezeket a bajokat, sőt
már megtette az előkészületeket az orvoslá-
sukra. Már utasítást adott a múlt hetekben a
városi mérnöki hivatalnak, készítsen jegyzé-
ket azokról a munkálatokról, amelyek elvég-
zése a legsürgősebb. Kérte a küldöttséget,
irányítsa hozzá Szendrey Mihály színiigaz-
gatót és megigért, hogy minélent ekkövet a
helyzet megjavítására. A színházi szezon
megnyitásáig terjedő rövid idő alatt is igye-
kezni fog minden lehető munkálatot elvé-
geztetni.

A küldöttség tagjai megnyugvással jo-
gadták az elnök előzékeny és megértő vála-
sát, majd ráérték a színházi bér kérdésére.
Röviden vázolták azokat a súlyos terheket, a
melyek a színház vezetőségére hármanak
és amelyek kritikus helyzetbe sodorták az
elmúlt esztendőben a színtársulatot. Hivatkoz-

tak Timisoara és Oradea példájára, amely
városok nemcsak, hogy elengedték a bért,
hanem még fűtést és világítást is adtak a
színháznak és arra kérték az elnököt, az új
szerződés megkötése alkalmával keressen
módot arra, hogy a terheken könnyítsen a
város. A nagy fűtési, világítási költségek, va-
lamint a magas bér mellett csak vegetál a
színház. Az elnök ezen kérést is előzékenyen,
jóakarattal fogadta és kijelentette, hogy je-
lenleg nem tehet a ügyben semmit, mert az
új színházi szerződést a megalakuló ta-
nács köti meg. Érintkezésbe fog azonban lépni
Timisoarával és Oradea-mare-val és módot
keres ezen kérdés teljesítésére is. A küldöttség
tagjai kedvező impresszióval távoztak az el-
nök hivatalából és Robu János dr. múltban
is tapasztalt jóakarata és konciliáns maga-
tartásában Aradváros közönsége biztosítékot
lát arra, hogy a város minden lehetőt el fog
követni a színház helyzetének megkönnyíté-
sére.

MAROSPARTI	APOLLO
9 órákor	5, 7 és 1/40 órákor
Ma, szombaton	
MANCI, NE LOPJ.	
EICHBERG FILM.	
Lillian Harvey és Werner Fütterer legbájosabb vígjátéka.	
Ezt megelőzi:	
Joe Rock színházat épít.	
Rendes olcsó helyárrakkal.	

URANIA	
Ma, szombaton	
5, 7 és 1/40 órákor	
PREMIER	PREMIER
Aradon először.	
EMBER EMBER ELLEN.	
HARRY PIEL	
legszenzációsabb filmje.	
Izzalmas cselekmény, merész trükkök.	
Rendes olcsó helyárrakkal.	

FIGYELJÉ a Donozások szept. 18-iki
concertjének a lapban megjelent
teljesen új műsorát.

H I R E K.**A „benzin-tyuk“.**

— Tegnap a korzón sétálgattam és rájöttem, hogy már te is benzin-tyuk lettél, édesem...

— Benzin-tyuk?... De drágicám — mi az?

— Benzin-tyukok azok a hölgyek, akik térdenfelül fénylő selyemharisnyákban a motorkerékpárok hátulján üldögélnék kegyesen és begyesen...

— Vagy úgy?... Szóval, drágicám, láttál, amint puffogva végigzugtam bricceszes lovagom hátulján a Főtéren?... Romek volt!

— Láttalak. — A fiu ki?

— Droguista.

— Jó brács. — Tulaj?

— Segéd. Első segéd...

— Nem baj. Fő, hogy motorja van...

— Igen. Végigpuffogtam vele egész Aradot. Sajnos, össz-barátnőim közül csupán ötlet találkoztam. — Mind az öt pukkadott. Csak te nem — ugy-e drágicám?

— De. Én is. Irigykedtek. Benzin-tyuknak lenni: feltűnő, tehát — elegáns...

— Keríts magadnak te is egy motorfiut Kömlyül!... Az ember csak odaáll az aszfalt szélére, amikor valamelyik fess motor-tulaj a gépét igazgatja, puffogatja épen. Ha a nő szép és etonos — a fiu két perc múlva már így szól: „Volna kedve, édes nagysád, egy kis moztorturára?... És a dolog már kész. Mert kedv, az mindig van...”

— Köszönöm, édesem. Még ma kiállok az aszfalt szélére, mihelyt meglátok egy fess motor-fiut.

— Tudod, drágicám — én azt hiszem: ez az egyetlen mód máma a férjhezmenéshez...

— A férjhezmenéshez? — Hogyan?

— T. i. a motor-fiú első tanítása a benzin-tyukhoz a következő: „Aztán mereven üljön ám, nagysád, a hátam mögött! — mert ha izeg-mozog, felfordulunk és akkor egyikünk se éli túl a másikat!” — Tehát...

— Jaj! — tehát?

— Tehát egy szép napon — a legnagyobb rohanásban — azt fogom a droguista fülébe kiáltani: Elvesz vagy nem vesz el? — és hozzá-sugom azt is: „Ha nem: — én azonnal mozogni fogok”. Légy nyugodt, drágicám: — rémült puffogás közt azonnal megkéri a kezemet — mert minden motor-fiúnak az az elve, hogy túlélje a másikat...

— Köszönöm a tanácsot, édesem. Mától kezdve benzin-tyuk leszek én is. — Jaj, — sietek... keresek egy motor-fiut... Csókollak. Pá.

— Szervusz...

(oldes).

— Nobile ismét életveszélyben. Rómából jelentik: Cagliari kikötőben tegnap léket kapott és süllyedni kezdett egy személyszállító hajó. Az utasokat, közöttük Nobile tábornokot, kimentették.

— Gyászmlse Amundsenért. Oslóból jelentik: Tromsøben tegnap gyászmisét tartottak Amundsen és társai lelkiüdvéért.

— Elrabolták Románia athéni konzuljának feleségét. Bucurestiből jelentik: Magántáviratok szerint, Románia athéni konzuljának, Niculescunak a feleségét banditák elrabolták a kétszáz ezer drachma váltságdíjat követelnek érte.

— Vasárnap, szeptember 16-án nagy löverseny a csáti erdő mellett.

— Robu János dr. Bucurestibe utazik. Robu János dr. interimár-bizottsági elnök hétfőn Bucurestibe utazik hivatalos ügyek elintézésére. Távolléte alatt Mihulin Miklós elnökhelyettes végzi az elnöki teendőket. Az elutazással kapcsolatban az elnök ma rendeletet adott ki az egyes ügyosztályvezetőknek, hogy adják át neki mindazokat a városi ügyeket, amelyeket a különböző miniszteriumokban el kell intézni.

Szeptember 17-én, este 9 órakor
a Kulturpalotában a 4838

Berlini Blüthner

szinfonikus zenekar egyetlen hangversenye.
jegyek: OLAH SÁNDOR könyvkereskedésében

Hiába várták ma délután az antant-delegációt.

Feldiszlítették a határállomást, a hatóságok fejei megjelentek az ünnepélyes fogadtatáson, de a delegátusok lemaradtak a délutáni vonatról.

(Arad, szeptember 14.) Nagyarányu előkészületek folytak a Fidac, nemzetközi front-harcosok szövetsége delegátusainak fogadtatására. Ugy a curtiel-i, mint az aradi állomást feldiszlítették a kongresszus állomok zászlavaival. A határállomáson pedig negyven személyes, gazdagon felszerelt buszára várta a vendégeket. A program szerint ma délután kellett volna a négyórás gyorsan érkeznie az egyik csoportnak. Ma reggel készenlét-utazott Aradon Blondel, a szövetség párisi főtitkára, aki elmondotta, hogy a délutáni vonattal jönnek az amerikai, angol és francia delegátusok, míg a következő két vonattal, éjszaka 1 órakor és hajnali négy órakor a többiek.

Ennek alapján a curtiel-i állomáson dr. Lazar Ágoston alispán, Petruscu Asira-nyári igazgató és a hatóság több delegáltja várta a vendégeket, míg az aradi pályaudvaron dr. Robu János interimár-

bizottsági elnök, Georgescu ezredes, Filotti Zamfir rendőrprefektus, Popa Constantin kultúr tanácsos, Popoviciu kapitány és több hivatalos személy várakozott a vonat beérkezésére. A perronon a katonazenekar helyezkedett el. Négy óra után azonban váratlanul értesítés jött Curticiról, ahonnan jelentették, hogy a vonat beérkezett ugyan, de egyetlen delegátus sem utazott rajta. Ennek alapján valószínű, hogy a vendégek csak az éjszakai vonattal érkeznek és miután a késő éjszakai órákban a vonat utasai bizonyára alszanak, elmaradottal minden hivatalos fogadtatás. A reggeli vonattal érkezők azonban már hivatalos fogadtatásban részesülnek, oly módon, mint ahogyan azt ma délutánra előkészítették.

A kongresszussal kapcsolatban itt írjuk meg, hogy mindazok, akik az altiszti egyesület tagjai és részt akarnak venni a Fidac bucuresteli kongresszusán, féljegyet kaphatnak Cardas György kommisszárnál, az egyesület elnökénél.

DONKOZÁK KÓRUS SZEPTEMBER 18.

— Halálra gázolta iskolatársát a svéd trónörökös fia. Stockholmból jelentik: A svéd trónörökös másodszületett fia, a 16 éves Bertle herceg, Filipstad közelében tegnap este autójával elgázolta egyik 18 éves iskolatársát. A szerencsétlen fiatalember meghalt. A trónörökös fia hajtási jogositvány nélkül vezette az autót és mert Svédországban a királyi ház tagjai is alá vannak vetve a törvényeknek, a herceget bírói uton vonják felelősségre.

— Letartóztatták a Stinnes-panama második magyar vádlottját, Berlinből jelentik: A Stinnes-panamával kapcsolatban ma újabb szenzációs letartóztatás történt. Ma őrizetbe vették a panama második magyar vádlottját, Hirsch Leó budapesti születésű, volt bécsi tőzsdélgynököt, a berlini német-osztrák menetjegyjároda vezetőjét. Hirsch állandó összeköttetésben állott úgy Gross Bélával, mint Nothmann igazgatóval és a vizsgálóbíró most azzal vádolja Hirsch Leót, hogy Grosszal együtt ő intézte a Magyarországból, Ausztriából s Romániából hecsempészett hadikölcsönkötvények továbbítását.

— Vasárnap, szeptember 16-án nagy löverseny a csáti erdő mellett.

— Eladták a semmeringi Panhaus-szállót. Az aradiak közül sokan szoktak oljárni az év különböző szakáiban a Semmeringre és így jól ismerik a hatalmas 500 szobás és modern Panhaus-szállót, amely egyike a legjobb semmeringi hoteleknek. Ez a szálloda most az egyik legismertebb német nagyvállalkozó, Michael közébe került. A közelmúltban megjelent a szállóban Michael felesége, aki káprázatos ékszerrel és toalettjeivel egyik legérdekesebb jelensége volt Semmeringnek. Michael hír szerint több hasonló vállalkozásba kezd más helyen is.

„Fellola“

Arad legelőgánsabb és legmodernebb nő divatszalonja megnyitott, a garantált a legkényesebb izlések kielégítését is. Str. Eminescu (Deák F.-u.) 29.

— Kiskoru kerékpártolvaj. Néhány héttel ezelőtt beállított Sambura János aradi műszerészhez egy D. K. nevű tizenhat esztendősi fiú, aki felmutatta Athanasiu Péter lipovai (lippai) földbirtokos levelét, amelyben néhány órára egy kerékpárt kér kölcsön. A műszerész azonban a fiatalember rendeltetésére bocsátotta a kerékpárt, aki lefizette a szokásos kölcsön-díjat. D. K. azonban többé nem mutatkozott. Sambura feljelentést tett ellene a rendőrségen, ahol bevezették a nyomozást. Hetek óta tartó kutatás után a fiatal kerékpártolvajt Lipován (Lippán) sikerült letartóztatni. Kiderült, hogy egy jómódu gazdálkodó gyermeke, aki a kerékpárt kölcsönkérő levelet hamisította. Az ifjút ma délelőtt Aradra kísérték és a rendőrségen tett vallomásában beismerte, hogy hamisított levelet csalta ki a kerékpárt. Átkísérték a kiskorúak bíróságához.

— Házasságok. Szahó Miklós, Szabó Albert aradi nagykereskedő fia 7. hó 20-án tartja esküvőjét Budapesten a városmajori plébániatemplomban Moskovits Agnos urleánnyal, dr. Moskovits Miklós és neje, tanácskai Schwartz Cella leányával.

Marik Kálmán ma este fél 7 órakor tartja esküvőjét Bukovetz Izabella urleánnyal a minoriták templomában.

— Eljegyzések. Menedi Lócs Gyula okleveles gépészmérnök, menedi Lócs Rezső, Aradváros nyug. polgármesterének fia eljegyezte Budapesten bohuniczi Koromzay Ellát, bohuniczi Koromzay Frigyes, az ACSEV nyug. vezérigazgatójának leányát.

Dr. Háber József szülész-nőorvos (Arad) eljegyezte Lövinger Duait, dr. Lövinger Miksa v. kórházi főorvos leányát. (Mindenkülön értesítés helyett.)

— Vasárnap, szeptember 16-án nagy löverseny a csáti erdő mellett.

— Az általános műveltséghez szükséges tárgyakra oktat fiatal leányokat. Külföldi vizsgákra előkészít. Lászlóné-Prohászka Elvira, volt Kapa-u. 9.

— Felhívás. Mindazok a katonakötelesek, akik 1908. és 1909. években születtek, úgy helyben mint más helységekből, az egész ország területén és több mint 6 hónapja laknak Aradon, a III-ik kerületi rendőrség területén (Pernyávában) kötelesek jelentkezni a III-ik kerületi rendőrségen a katonai összeírás végett.

— Tisztelt újságírók! Kérlek,...

— Mit csinál régi bajszával és hajjával? Megösi? Szeretné eljuttatni Hamletot? Bolsevik? Szás kérdés, amelyre felelnie kell Charlie Chaplinnek a Színházi Élet legújabb számában. Dolores del Rio új partnere a mostohalánya, Elpiru-e a néger, ha a primadonna viccet mesél neki. Operabál lesz az idén. Csáti Franciska Szepes Bélával naponta a MAC pályán tanít, mert első filmjében világbajnokként játszik. A 10 házassághoz kell-e hozomány? A Színházi Élet új háromezer pengős pályázata. Ezek Ince Sándor népszerű hetilapja legújabb számának főbb szenzációi. Ezekivől szindarabot, cikket, regényt, novellát stb. közül. Színházi Élet, amelynek ára 40 lej, negyedévi előfizetési díj 450 lej. Kiadóhivatal: Budapest, VII. Erzsébet-körút 29.

— Hegedűt, csellót vesz jó árban Kerpel.

40 lejt takarít meg,

ha

az „Aradi Közlöny“-re

előfizet;

mert ha naponta példányonként veszi meg,

havonta 130 lejt ad ki, míg

az előfizetés csak 90 lejt

APOLLO

A HOLNAP, VASÁRNAP D. E. 1/12 ÓRAKOR A
Nagy Matiné
 ELSŐRANGU MŰSORRAL
 és
RUDAS BANDI — BEREGI LÁSZLÓ
 felléptével.
 Oicso Matiné helyérek.

URANIA

A HOLNAP, VASÁRNAP D. E. 1/12 ÓRAKOR A
NAGY MATINÉ:
 ELSŐRANGU MŰSORRAL.
 Ezt megelőzi:
MI KELL A MAI LÁNYOKNAK.
 Éneklő; Huszár Károly.
 Oicso Matiné helyérek.

Zsufolva vannak a spanyol börtönök.

Primo de Rivera megünnepelte diktátorságának ötödik évfordulóját. — Négyezernél több forradalmárt fogtak el eddig. — Menekülnek Spanyolországból a liberális elemek.

(Az Aradi Közlöny távirati tudósítása.)
 A madridi jelentések szerint ma tartották meg szép időben, hatalmas tömeg festői felvonulásában Primo de Rivera diktátorságának ötödik évfordulóját. Az ünnepélynek különös jelentőséget adott, hogy ma, ezen alkalomból kellett volna kirobannia a spanyol forradalomnak. Az ünnepség alkalmával az összes helyőrségek kézenlétben álltak.

Az ünnepi menet délután három órakor érkezett a királyi palotához, ahol Primo de Rivera lelkesítő beszédet tartott. Kijelentette, hogy a felvonulás bebizonyította a polgárság királyhűségét és hazához való ragaszkodását, valamint a jelenlegi rendszer helyesítését. Az összeesküvők, akik merényletet terveztek és akiket a napokban lelepleztek, rossz spanyolok, akik az ország érdekeit sértették. S ezt tették éppen akkor, amikor Spanyolország a világ elismerését vívta ki. Abból, hogy a marokkói delegáció is résztvett a felvonulásban, annak bizonyítékát látja, hogy a spanyol-marokkói zónában teljes a béke és a bennszülöttek megértették végre, hogy Spanyolország a nemcsivilizációt szolgálja. Mindez nem történt volna, ha öt évvel ezelőtt nem áll be a rendszerváltozás. A beszédet lelkesen megénezték.

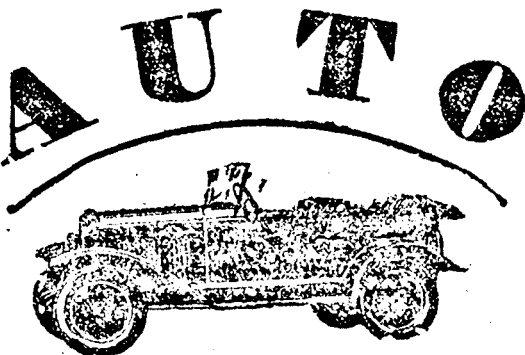
A londoni jelentések szerint az ünnepség idején országszerint, az összes kaszárnyákban riadó készültséget tartottak. Számos letartóztatás történt és többek között elfogták Lopez Ocha volt konzervatív képviselőt. A barcellonai erődöt zsufolásig töltötték meg a politikai foglyokkal. Eddig több mint négyezer embert fogtak el, közöttük Alhucanas volt miniszterelnököt, számos képviselőt, papot, újságírókat és tiszteket. A forradalom értelmi szerzője — a vizsgálat adatai szerint — Leroux, a baloldali köztársaságiak vezére volt. A forradalom Valenciára, Saragossára és Bilbaóra is kiterjedt.

Gibraltárból jelentik, hogy a spanyol forradalmárok tömegesen szöknek át a határon az angol főmhatóság alatt álló Gibraltárba. A város melletti Lalinea spanyol határvárosban a hatóságok tegnap ötven szökevényt, közöttük három polgármestert tartóztattak le.

A DONKOZAKOK SZEPTEMBER 18-i egyetlen koncertjének műsora:

I. rész:	1. A széles mezőkön fénylik a Don. 2. Pihenjétek ti, csaták sasjai. 3. Scodrivka. 4. Kanavuska. 5. Hmelek.
II. rész:	6. Stonka Rasin. 7. A tenger. 8. AJ ÜGHEM. 9. Balkana.
III. rész:	10. Bandura. 11. 93 évben. 12. Estharang. 13. Kazaeok.

Jegyek még csekély számban SÁNDOR F.-nél

Az autóbalesetek okai.

Mi az a zongora-híd? — Szétrázott autók. — Csak ne kavicsolnának! — Mikor a kocsis alszik. — Virtuskodó soffőrök. — Karambol egy bivaly-csordával.

(Arad, szeptember 14.) Az utóbbi hetekben ugy Aradon, mint a környéken tetemesen megszaporodott az autóbalesetek száma. Közismert aradiakat, vagy környékieket ért könnyebb, súlyosabb kimenetelű, de minden egyes esetben kellemetlen baleset ezzel a modern s mindinkább elterjedt és közkeletű közlekedési eszközzel. Csak nemrégiben történt, hogy az ujaradi jegyző családját érte szomorú és sajnálatos autókatasztrófa s nem-sokára azután megdöbbentve olvastuk, hogy a kisjenői erdőgondnokság Steyr-autója is ugyancsak halálos áldozatot követelt Simánd közelében. Azután az általánosan ismert, szintén kisjenői Talbot-kocsi szerencsétlenségéről hallottunk, mely az országuton nekiment egy akácának, messzi ivben kirepítvén utasait. Röviddel ezelőtt az aradi Azurol-gyár gyógyszerész igazgatóját érte egy aradi vállalkozóval együtt a kiváló Studebäckerkocsiján súlyosabb szerencsétlenség s ugyanaznap egy pécskai földbirtokos fordult fel ötnöd magával Szentandrás közelében. A minap pedig az aradi textilgyár vezérigazgatóját érte baleset a jóhinü De Dion Bouton-kocsin. A lapok azonkívül naponta teli s teli vannak még más autószerencsétlenségekkel az ország minden tájékáról. Vajjon mi az oka az ily sűrű előforduló autóbaleseteknek?

Nem lehet egységes okra ezt visszavezetni. Számos tényezőnek van befolyása a balesetekre. Próbáljuk meg ezeket felsorolni. Elsősorban is az utaink állapotára kell rámutatnunk. Az országutak lehetetlenül rossz felépítése sok bosszuságot okoz az autóvezetőknek, mert az autón utazók életét állandóan veszélyezteti. Rengeteg az ugrató, bukkanó, az éles szögletű kanyar, a be nem látható kanyar, a vasuti átjárók rossz elhelyezése, a hidak kanyarba helyezése, a hidak rossz felépítése, stb. Ritka eset, hogy az országut egyenesen átvágná a vasuti vágányokat, hanem legtöbbször S betűt tesz meg s előtte és mögötte sűrű bozót vagy lombos fa-csoport takarja el a kilátást. A vasuti föltések az országutnál sokszor hirtelen emelkednek ki s a sinek is kiállanak.

A halál-hidak.

A hidak legtöbbször felével szűkebbek, mint maga az út. A legkisebb árok felett is oly magas s átmenet nélküli a föltetés, hogy csodaszamba megy, ha az autóm ülők még kis sebességű menetnél is ki nem buknek. S egyes országutakon az ilyen „ugrató” hidacs-kák oly sűrű egymásutánban követik egymást, hogy alig lehet előre jutni. (Pld. a Temesvár—Lugos közötti út.) A dombok, emelkedések előtti vízlefolyó árok felett csupa ilyen pupos hátú „hidak” épültek. Csaknem hegyes szögben keresztezik az utat. Hát elkerülhető ilyen utakon a gyakori szerencsétlenség?

A folyók, patakok felett készült hidak, az autószerencsétlenségek történetében szintén nagy szerepet játszanak. Gyakran fordul elő, hogy Z vagy L formájában épültek a hidak az utra s ezek állandóan veszélyeztetik az autóm utazók testi épségét. Gondoljunk csak a Salonta és Várad közötti Körös-hidra, amit „Gritta-híd”-nak is neveznek, amióta a közismert prefektus autója Clujról Aradra jövet, a hídról befordult a Körösbe. Vagy gondoljunk a Pécska előtti hírdett hid-

ra, ahol 1919-ben francia tisztek lették halálukat. Külön specialitásunk az u. n. „zongora-híd”, amelynek deszkái az átvonuló autók alatt úgy billegnek, akár a zongora billentyűi. Ilyenekből is elég akad országutainkon s nem egyszer okoztak már balesetet.

A gyakori baleseteknek egyik-másik főoka az utaknak rettenetesen rossz állapota. Nálunk az autók — legyenek bármily jó márkájúak — idő előtt tönkremennek, szétrázódnak a gödrös, árkos, köves uton. Olyan forgalmas országut, mint Arad—Timisoara, vagy Arad—Nadlac, vagy a Micalaca, Paulis, Pankota körüli utak, vagy a Curtici felé vezető országut — hogy csak a legközelebbieket említsük. — oly hihetetlenül rossz állapotban vannak hogy ezt külföldi csak akkor hiszi el, ha személyesen tapasztalja. Csoda-e, ha ilyen gyatra utakon az alkatrészek, csavarok meglazulnak s szerencsétlenségek előidézőivé válnak? Csoda-e, ha rugótörés, tengelytörés oly gyakran okoz balesetet, csoda-e, hogy oly gyakran hallunk kormányrudtörésről, ami külföldi utakon oly ritkaság, hogy szinte ismeretlen számba megy? Megállapíthatjuk hogy az utak rossz állapota állandóan veszélyezteti az autózók életét a legóvatosabb vezetés mellett is.

S ha már hozzá is fogunk egyes kivételes helyeken az utak rendbehozásához, az nem áll egyébből, mint a gödröknek, árkoknak kavicsokkal való betöltéséből, anélkül, hogy azt le is hengerelnék. Az ilyen kiálló hegyes kövek sokszor okoztak már gummi „Durchdefekt”-et s ha ilyesmi az első kerekeknél történik, kész a komoly szerencsétlenség. Az utak javítására felhordott kavicsrakások hónapokon át felhasználatlanul ott hevernek az uttesten, elfoglalják annak akárhányszor a felet is, úgy, hogy két jármű alig tud elférni, vagy kitérni.

Az utak rémei.

A jelzések hiánya is sok-sok bajnak az előidézője. Alig néhány országuton vannak felállítva az autók-klub internacionális jelzőtáblái, melyek már sok balesetet előztek meg. S a felállított jelzőtáblák is kezdenek már berozsdásodni, lepattogzani, úgy, hogy alig lehet rajtuk valamit látni. Sürgősen szükséges az összes utak ellátása jelzőtáblákkal s a már elromlottaknak mielőbbi utánpótlása.

A balesetek egyik gyakori okozója az utakon közlekedő egyéb járműveknek, főleg a parasztszekereknek a rendetlen, szabálytalan közlekedése. A parasztszekerek a legritkább esetben tartják be a „jobbra tarts, balra előzz!” rendszabályt, vagy az egyenes előrehaladást. Legtöbbször az ut baloldalán vagy közepén haladnak s itt is kigyóvolnalban, vagy cikk-cakkozva. Az pedig sohasem fordul elő, hogy jeleznék azt, ha az utról jobbra, vagy balra akarnak térni. E sorok írójával történt, hogy egy kollégájával Pankotára menet, egy szembejövő robogó parasztszeker — amely addig egy ugyancsak szembejövő teherautó mögött haladt — hirtelen, minden jelzés nélkül, közvetlenül a száguldó autónk előtti akart letérni a keresztező mezsei utra. Csak a soffőr jelenlétének mulott, hogy hirtelen az árokba vezette az autót, ahol felfordultunk ugyan, de az életveszélyes összedöntéstől megmenekülve, — ruháink elszakadásán kívül — csupán apró horzsolásokat és kifokozódásokat szenvedtünk.

Este pedig azáltal rejtenek veszélyt a szekerek, hogy nincsenek kivilágítva. Ilyenkor pedig a szekéren rendszerint alszik a kocsis s szabadjára mennek előre a lovak. Elég gyakran fordul elő ez nappal is, főleg tikkasztó, meleg nyári időkben, vagy hosszú kocsisoroknál. Nem kell kiemelni, hogy az ily szabadon közlekedő kocsik mily veszélyt jelentenek az autókra. De nemcsak a parasztszekerek, hanem az országutakon haladó egyéb járművek is gyakori előidézői a baleseteknek. A virtuskodó motorkerékpárosok, a megijedő s közlekedési szabályt egyáltalán nem ismerő falusi biciklisták sok bajt okoztak már.

Tudatlan soffőrök.

Az autóbalesetek okai között a leggyakoribb és legfontosabb — s ezért hagytuk ezt

utoljára — a vezetők tudatlansága, ügyetlensége s lélekjelenlétükl hiánya. Nagyon sokan hiszik magukról, hogy a legtükéletesebb, a legügyesebb sofförök s viszont baj esetén, fenyegető veszély idején elvesztik a fejüket. Az Aradi Közlönyben olvastuk a multkor, hogy Németországban pszichotechnikai vizsga után adják csak ki a sofför-igazolványt. Nagy szükség volna erre nálunk is. Nézzük csak meg, hogy akárhányszor milyen sofförök ülnek a volan mellett, akikre rábizzuk a magunk és hozzátartozóink életét! A sofförképzés tökéletlensége, a sofförvizsgák rövid tartama, a minden iskolázottság és előképzettség nélküli sofförök levizsgáztatása nagyban hozzájárul a balesetek nagy számához. Komolyabb, idősebb, hivatásos sofföröktől halljuk gyakran e panaszt. Az ilyen újonnan szült sofförök bravuroskodnak s nem számolnak a veszéllyel. Sebessen vezetnek s nem tudnak tökéletesen uralkodni. Ha hirtelen előre nem látott akadályok merülnek fel, nem tudják megakadályozni a bajt, nem tudják gyorsan átlépni az adódó helyzetet s így nem is tudják elhárítani a balesetet.

Nagy hiba azután, hogy a sofförök — akárhányszor még a legtapasztaltabbak, a legügyesebbek is — nem tudnak maguk előtt látni robogó autót. Ilyenkor nekiindítják a gépet, felükozzák a legmagasabb sebességig s árkon-köven-gödrön igyekeznek eléje jutni az előtte menő kocsinak. Ekkor aztán megkezdődik az eszeveszett verseny, mert a elől futó kocsi sem hagyja magát. Csak nemrégiben történt, ugyancsak e sorok írójával, hogy egy aradi bankigazgató társaságában Clujra utazott s az autót egy kiválóan tartott sofför vezette. Csucsá táján elhagyott bennünket egy autó s a sofför büszkeségét ez végtelenül bántotta. Nekiiramodott, hogy az előfutó kocsit megelőzze, de az oly nagy port vert fel, hogy alig láttunk s bizony neki-szaladtunk egy bivalycsordának. A pompás Steyr-kocsi pontosan működő négy kerékfékjének köszönhető, hogy nem történt bajunk, de az egyik sárhányórk és egy-két bivaly elég súlyos sérülést szenvedett.

A vezetők virtuskodása már számos balesetet idézett elő. Sohasem szabad sietni! A nyugodt, 40—50 kilométeres tempó kényelmes, szép és kellemes. A mi utainkon nagyobb sebességgel haladni életveszélyes! S e sebesség mellett is okvetlenül szükséges a pontos, nyugodt, a szabályokhoz ragaszkodó, körültekintő és elővigyázatos vezetés, ami nagyban hozzájárulna az autóbalesetek csökkentéséhez.

De egyéb is szükséges ahhoz, hogy a balesetek elháríthatók legyenek. Ilyen volna elsősorban is az az utak kijavítása s azután állandó jókarban tartása; a bukkanók, ugratók, rosszul felépített hidak és vasuti vágányok átépítése, legakább a több utakon. Jelzőtáblák felállítás; parasztszekerek, biciklizők kioktatása, rendszabályozása; a tökéletes sofförképzés s a jól megválogatott sofförök alkalmazása tetőznék be azokat az intézkedéseket, melyek az autószerencsétlenségek számát egész bizonyosan hatalmasan redukálnák.

Dr. Kardos Géza.

Egy német autós megfigyelései Amerikában.

Egy német író járja be most Észak-Amerikát. Az ő tollából erednek ezek az apró megfigyelések:

Az amerikai használja az autót, de egyáltalában nem szereti. A világon sehol sincsenek olyan rosszul ápolott, olyan elhanyagolt állapotban kocsik, mint az Egyesült-Államokban. A nagyon gazdag emberek autójának kivételével, akik soffört tartanak, a többi kocsi már egészen rövid használat után igen szomorúan fest. Soffört tartani pedig erősen költséges passzió, mert egy valamirevaló sofför havi fizetése 200 dollár. Az autót általában

kint hagyják vesztegelni Isten szabad ege alatt. A táborozások alkalmával nincsen garage. Ha azután az autó kezd öregedni, nagyon hamar eladják. A második, harmadik tulajdonos pedig, ha már megunta, egyszerűen odaállítja kocsiját az út mellé és otthagya. Hadd rozsdásodjék el. Egész autótemetők keletkeznek.

Csavargók és fiatal gyerekek azután kiépítenek maguknak egyes részeket az így elhanyagolt autókból és összeállítanak valamit, amire azt mondják, hogy szintén autó. Használt kocsik nevetségesen olcsók. Az utak mellett öreg Fordokat már tíz dollárért árulnak. De kevésé használt, egész jó kocsik is kaphatók már 50—200 dollárért.

Használják az autót, de nem szeretik. A hajtási szabályoknak általában engedelmeskednek tulságos szigorú parancsok nélkül. A táblákon nem az áll, hogy „Lassan hajts!”, hanem a következő:

„Nemsokára Westerleybe érkezik. Városunknak sok előnye van. Hogy minden szépet jól megnézhesen, lassan kell vezetnie!”

A város végén pedig egy másik tábla: „Köszönjük, hogy figyelemmel volt reánk. Legyen minél előbb újra szerencsénk!”

Vagy: Hajtson lassan. Hiszen valószínűleg a céljához akar elérkezni és nem a börtönünkbe.”

Esetleg: „Egy iskolához fog érkezni. A gyermekek vigyázatlanok. Kérjük, hogy maga ne legyen az!”

És ez a barátságos humor többet ér, mint a szigorúság. Tény az, hogy majdnem mindenki szabályosan vezet és ha esetleg valaki nem tenné meg, akkor a többi vezető bizonyára fel fogja jelenteni. Az autók hallatlan elszaporodása tette fegyelmzetté a forgalmat.

Amatőrök sofförvizsgálja Aradon. Az aradi államrendőrségen ma délután négy órakor kezdődtek a sofförvizsgák. A szeptember havi vizsgákra kilencvenen jelentkeztek, akik közül hatvan hivatásos sofför, harminc amatőr autóvezető. A mai napon az amatőrök vizsgáztak az autóvezetés elméleti és gyakorlati részéből. Filotti Zamfir rendőrprefektus az autóközlekedés szabályrendeleteit kérdezte a drukkoló vizsgázóktól. Trimiti Traian iparfelügyelő a gépkocsi alkatrészei és azok használata iránt érdeklődött. Hegyi György és Hara Tódor pedig a gyakorlati autóvezetésből vizsgáztatta a jelentkezőket. A vizsga este hét óráig tartott és aránylag kedvező eredménnyel végződött, mert mindössze három jelöltet utasítottak „osztályisméltésre”. A vizsgáztatók egyhangulag elismerték, hogy úgy az elméleti, mint a gyakorlati autózás terén két, ma délután jelentkező aradi hölgy, dr. Falus Lajosné, az aradi kereskedelmi és iparkamara titkárnak neje és Reismann Jenő kötszövőgyár tulajdonosának felesége érték el a legkifogástalanabb eredményt. Igen ügyes amatőr-sofförnek bizonyultak még dr. German Dante ügyvéd, dr. Falus Lajos, dr. Bodor Demeter glógováci ügyvéd, Kertész Sándor aradi nagykereskedő, dr. Hentiu Valér inei ügyvéd, Kovács Imre kiadóhivatali igazgató, Székely József zámi vállalkozó. A vizsgáztatások holnap délután négy órakor folytatódnak.

Kátrányruhákat kapnak a nagyvárosi aszfaltutak. Berlinből jelentik: A német autótulajdonosok már régóta rámutattak arra, hogy a nagyvárosokban az aszfaltutak mennyire veszélyeztetik a gyors autóközlekedést. Az aszfaltutak ugyanis esős időben igen csuszósak és ebben az állapotukban számos szerencsétlenséget idéznek elő. Most aztán Berlinben a Tiergartenstrassen kísérletképen bevonták az aszfaltutat egy érdes köreaggel, amely kátrányba préselt szemcsékből áll. Ez a javítás, mint Párisban is, kitűnően bevált és valószínű, hogy a német főváros összes forgalmas utvonalaít ilyen érdes réteggel fogják majd bevonni, ami által megszűnik az aszfaltutak veszélyessége.

Versenyek alkonyán. Az idén egész csomó nagyverseny elmarad, így a versenykocsik részére kiírt francia, német és angol Grand Prix-versenyek, azonkívül pedig sok kisebb verseny is, különösen azok, amelyekben a tiszta menetsébség volt az értékelésre irányadó. Ez a körülmény gondolkodóba kell, hogy ejtse az automobilistát, ha már a sportot annyira kedvelő Angliában is előtérbe lépett a versenyiszony. Azt meg lehet kétségkívül állapítani, hogy a sebességi versenyek jórészt elvesztették varázsukat. Mindinkább terjed az a nézet, hogy ezek nem nyújtanak mértéket a gyártmány minőségéről s a közönség mai felvilágosodottsága folytán kellő reklámra sem alkalmas. A sebességi versenyek megfoghatóságához nagyban hozzájárult, hogy kevés azok száma, akik ilyen versenyben résztvenni akarnak. A versenyek eme neme még csak Amerikában tartja magát, mert ott kitűnő versenypályák vannak, ahol a közönségnek állandó áttekintése van a versenyzők felett s így ott, mint látványosságok szerepelnek e versenyek, amelyeknek rendezői is vállalkozók és nem sportemberek. Az automobilisták zöme azt akarja, hogy rendes napi használatára álló turakocsiján vehessen részt rendezésekben s így elsősorban a megbízhatóságl turákat frekventálja.

Legjobban a kisebb kocsik terjednek. A németországi autópári szövetség jelentést tett közzé az 1927. évre vonatkozólag, amelyből kiderül, hogy a legnagyobb kereslet a 6 lóerőig terjedő gépkocsik iránt nyilvánult meg, miután ez a típus hivatott széles körök használati kocsijául szolgálni.

Külföldön esik nálunk emelkedik a benzin ára. Feltűnő volt már régi idő óta az, hogy Romániában a benzinarak hétről-hétre változtak és leggyakrabban áremelkedések állottak be. Ez semmiképen sem volt indokolt itt, a petróleum és a benzin hazájában, de az érdekeltek arra hivatkoztak, hogy a külföldön benzinhossz van és ennek hatása érezhető. Ez az emlegetett benzinhossz azonban úgy látszik csak átmeneti jellegű volt, mert a benzinarak a napokban már egész Európában visszaestek, Németországban pedig benzinkrachi állott be. A benzintermelés változatlanul nagy és így egyelőre csak árcsökkenésre lehet számítani. A benzinkracha jellemző, hogy a nagykereskedői árak leszállításával egyidejűleg lejjebb tették a kiskereskedői árakat is. A német példát szem előtt tarthatják a Romániában működő külföldi képviseltek is, mert a világtendenciával szemben — amire eddig hivatkoztak — nem lehet magasabb árakat produkálni.

Ki kell világítani az országuton a szekereket. Arad és környékén meglehetősen nagy most már az autó- és motorkerékpárforgalom, de azért a városból kivezető utak rendkívül rossz karban vannak. Azok az „utjavítások” amik Arad megyében végbemennek, mint azt már többször leszögeztük, inkább használhatatlanná teszik az utakat, ahelyett, hogy javítanak. Innen van az, hogy nálunk a legjobb gépjárművek élettartama is 40 százalékkal rövidebb, mint a külföldön szaladó hasonló gépkocsiké. Az autótulajdonos életét ezenkívül állandóan veszélyezteti az, hogy éjjel az országuton nincsenek kivilágítva a parasztszekerek. Ezeket a kocsikon nincs egyetlen lámpa sem és ósrégi szokás szerint csengetyű van a lovak nyakán. Ezzel teszik, illetve akarják figyelmeztetni a többi járműveket. Ez a „rend” egyenesen életveszélyes. Aradon, bent a városban kötelező mindenféle jármű megvilágítása, noha itt a kivilágított uccák révén kisebb a veszedelem. Kint az országuton azonban éjnek idején rendszertelenül jobbra-balra kanyarognak a sötét parasztszekerek, mert a legtöbb kocsi a lovakra bizza éjszaka életét és szerkerét. Ezen az állapoton változtatni kell és legajánlatosabb volna rendeleti uton kötelezni a szekerezőket arra, hogy az országuton ép úgy világítsák kocsijaikat mint a városban. Elöl legyen két, a kocsi szélességét jelző lámpa, hátul pedig a szokásos piros lámpa.

FIGYELJE a Donkozások szept. 18-iki concertjének a lapban megjelent teljesen új műsorát.

HA NEM PÉLDÁNYONKÉNT VESZI MEG AZ „ARADI KÖZLÖNY“-t, hanem havonta 90 lejért előfizeti, csak 3 lej 60 baniba kerül egy példány.

KÖZGAZDASÁG.

Egy aradi fűszernagykereskedő-cég beszűntette fizetéseit.

(Arad, szeptember 14.) Az a pénzügyi és gazdasági válság, amely tragikus súlytal nehezedik Románia iparára és kereskedelmére, ismét áldozatot követel. Arad egyik régi és jó hírű nagykereskedő cége, Herbstein Mór, Regele Ferdinand (Boros Béni)-térli fűszernagykereskedő cég önhibáján kívül abba a helyzetbe jutott, hogy körlevélben kénytelen volt bejelenteni hitelezőinek, hogy az eddig pontosan betartott fizetési kötelezettségeinek most nem tud eleget tenni. A Herbstein-cég egyik legelismertebb, legszolidabb és legreálisabb alapon működő kereskedelmi vállalkozása volt Arad gazdasági életének. A nyomasztó krízis, amelynek javulását hiába várjuk, belemart ebbe a becsületes munkával megalapozott vállalatba is. A cég mindent elkövetett, hogy megbirkózzon a fizetési nehézségekkel, azonban a bé nem folyó nagy hitelezések bizonyos labilitást idéztek elő, amelyet magas ka-

matu bankkölcsonökkel akart egyensúlyozni. Minden energia, amely abba merült ki, hogy a kintlevőségeket behajtsa, kárba veszett. Jellemző erre, hogy az e héten esedékes kintlevőségeknek alig hat százalékát sikerült beszűdni. A kereskedelmi pangás a cég adóssait is elpénztelenítette és képtelenek ök is arra, hogy fizetési kötelezettségeiket teljesítsék.

Ezek a körülmények kényszerítették a Herbstein-céget arra, hogy hitelezőit türelemre kérje. A státus még nem készült el és ezért még hozzávetőlegesen sem lehet megállapítani, hogy a cég és hitelezői között milyen egyezség fog létrejönni. A cégnek azonban elhatározott szándéka, hogy olyan egyezséget ajánljon fel, amely kielégíti a hitelezőket és ezzel sikerülni fog ezt a nagymultu kereskedelmi vállalatot ismét szilárd alapokra helyezni.

Háztulajdonos-kongresszus Bécsben.

Még mindig folynak az ingatlan-árverések. — A külföldi háztulajdonosok beperelték az osztrák kormányt.

(Bécs, szeptember 14.) Az osztrák fővárosban a biztosítótársaságok tőkéiket mindinkább házakba kezdik fektetni, ami azért is érdekes jelenleg, mert Bécsben még nem kerül sor egyelőre a lakásforgalom felszabadítására, sőt a lakberek emelése is nehézségekbe ütközik. Nagy feltűnést keltett legutóbb a Phönix-biztosító társaság házvétele. A társaság 600.000 schillingért megvásárolta egy fizetési zavarok közé jutott selyemkereskedő cég belvárosi nagy házát, amely a háboru előtt 800.000 aranykorona bért jövedelmezett és értékét 1.6 millió aranykoronára becsülték. A szóbanforgó házban sok oly lakás és helyiség van, amely nem esik lakbérkorlátozás alá, úgy, hogy a biztosító társaság nem is csinált rossz üzletet.

Az utóbbi időkben különösen a belvárosi házak egész sorát vásárolták a biztosító társaságok. Természetesen főképen olyan házakról van szó, amelyek részben nem esnek a lakbérkorlátozás alá. A biztosító társaságok azonban nemcsak házakat vásárolnak, hanem már új házakat is építenek. E tekintetben is a Phönix volt a kezdeményező, mert az Otto Wagner-téren, ahol az osztrák Nemzeti Bank palotája is van, hatalmas 8 emeletes üzletházat épített. Az építkezést már megkezdték és a költségeket 2.5 millió schillingre irányozták elő. Egyébként azonban a bécsi házak helyzete még mindig reménytelennek látszik. Míg egyes jó helyen fekvő üzlethelyiségekért hihetetlenül nagy lépési díjakat fizetnek, a házaknak alig van értékük. Szomorúan jutott ez kifejezésre a múlt napokban, amikor a Biedermann Bank belvárosi sarokháza került árverés alá. A házon az Angol-Osztrák Banknak 500.000 schillinges követelése van betáblázva és a bíróság 403.584 schillingre becsülte. Az árverésen egy hallel német könyvkereskedő és egy innsbrücki olasz társaság jelentkezett csak vevőként. Közülük Schaarschmidt Félix, a hallei könyvkereskedő maradt a győztes, aki 370.000 schillingért vette meg azt a házat, amelyre az Angol-Osztrák Bank 500.000 schilling kölcsönt adott, ami azt jelenti, hogy a ház tulajdonképeni értéke legalább egy millió schillinggel több annál az összegnél, amennyiért az árverésen elkelt.

A bécsi háztulajdonosok ügye különben rövidesen foglalkoztatni fogja a nemzetközi döntőbírókat is. Bécsben ugyanis igen sok külföldi vásárolt házakat, akik most a Sain-Germaini békeszerződésbe ütköző eljárásnak minősítik a lakbereknek a korlátozását és ezért a nemzetközi döntőbírók előtt pert indítottak az osztrák állam ellen. A keresetek egyértelműen hangsúlyozzák, hogy mindazokkal a külföldi háztulajdonosokkal szemben, akik a szövetséghez társult hatalmak országainak állampolgárai, a lakbérkorlátozó intézkedések a békeszerződés megsértését jelentik, mert egész egyszerűen megvonják a ház-

tulajdonosoktól vagyoniuk jövedelmét. Az az ellenvetés, hogy nem vonják el a jövedelmet, hanem csak korlátozzák, nem vehető komolyan, mert hiszen a mai bérek olyan minimálisak, hogy komolyan számításba sem vehetők. Még az osztrák közigazgatási bíróság is elismerte egyik döntvényében, hogy a háztulajdon kisajátításáról van szó, bárha hozzátette, hogy a kisajátítás törvénye meg nem támadható. A bécsi háztulajdonosok igen nagy érdeklődéssel várják a döntőbírók ítéletét. Ez a nagy probléma különben napirenden lesz a háztulajdonosok nemzetközi kongresszusán is, amelyet szeptember 26—28-ikán tartanak Bécsben.

Zürichben 3.16, Párisban 15.60 a lej.

Helyi valutaárak. Szeptember hó 14.)
Kifizetések: Berlin 39.50, Newyork 165.40, London 804.50, Páris 6.47.50, Milánó 8.67.50, Prága 4.91, Budapest 28.90, Zágráb 2.91.50, Bécs 23.35, Zürich 31. — Ár: Márka 39, dollár 164, angol font 800, francia frank 6.60, olasz lira 8.80, cseh korona 5, pengő 29.10, dinár 2.90, osztrák schilling 23.50, svájci frank 31.50. — Pénz: Márka 38.50, dollár 163.50, angol font 795, francia frank 6.40, olasz lira 8.60, cseh korona 4.90, pengő 28.85, dinár 2.85, osztrák schilling 23.30, svájci frank 31. — Irányzat: tartott.

Bucurestiben tőzsdezárlat.

Zürichi tőzsdényitás. (Szeptember hó 14.)
Berlin 123.80, Amsterdam 208.22.50, Newyork 519.52.50, London 2520, Páris 20.28.75, Milánó 27.16.50, Prága 15.39.50, Budapest 90.55, Belgrád 9.13, Bucuresti 3.16, Varsó 58.22.50, Bécs 73.18.

Zürichi tőzsdézárlat. (Szeptember hó 14.)
Berlin 123.82, Amsterdam 208.25, Newyork 519.50, London 2520, Páris 22.29, Milánó 27.17, Prága 15.40, Budapest 90.55.50, Belgrád 9.13, Bucuresti 3.16, Varsó 58.22.50, Bécs 73.20.

— Terménypiac. (Gárdos & Bornstein-cég jelentése) 1928. szept. 14. A mai hetipiacon gyenge behozatal és tartott irányzat mellett a következő árak alakulnak ki: buza 730, ó-tengeri 900, új-tengeri 780, árpa 700, zab 625 lej métermázsanként.

— A szovjet gazdasági szövetsége Kruppékkal. Moszkvából jelentik: A szovjetkormány meghosszabbította a Krupp-művek concesszióját. A művek eddig, az orosz támogatás ellenére, veszteséggel dolgoztak Oroszországban. Most kikötötték, hogy a vezetés paritásos legyen, minimum másfél millió aranyrubel tőkével egy orosz érdekeltség is részt vesz a vállalkozásban. Ennek alapján a vállalat neve ezentúl: „Krupp—Manytsch német-szovjet-orosz társaság” lesz. Kruppék a társaságban három millió rubellel vesznek részt.

Felelős szerkesztő: RÉTHY JÓZSEF.
Cenzurat: Prefectura Judetului.

A TÖKÉLETES PATKÁNY ÉS EGÉR

NYÍRÓ-SZÉR

Ratopá

Chimozom Institut Clujna, Satu-Mare

Egy öveg ki-
nyomása ká-
rál az ház-
szes patká-
nyokat és
egereket!!!

KAPHATÓ
gyógyszertá-
rakban és dro-
gueriákban!!
ÁRA 115 + 21

Olaszország az Anschluss ellen.

Az imperiálista Németország helyreállítását célozza ez az akció. — Magyarország aláírta a békebírók elismeréséről szóló okmányt.

(Az Aradi Közlöny genfi tudósítójának távirata.) A Rajna-kiürítés ügyében tovább folynak a tárgyalások. A Dally Telegraf genfi tudósítója, Pertimax azt írja, hogy Franciaország nézete szerint a Dawes-tervezet reformja, amelyet a németek terveznek, nem elegendő kompenzáció a Rajna-területek kiürítéséért. A hiányosság pótlására Briand tervezet terjesztett be a Rajna ellenőrzéséről, amely szerint a francia—német határt mindkét oldalon ellenőriznék. Magában a tervezetben az ellenőrzés szó nem fordul elő. A részletek szerint állandó bizottságot állítanak össze, amely csak akkor ül össze, ha az egyik fél a másik ellen a Rajna-szerződés végrehajtásával kapcsolatban panaszt emelne. A bizottság felállításával a feleknek nem kellene minden vitás esetben a Népszövetséghez fordulniok.

Scipel tegnapi beszéde, amelyet az Anschluss kérdésében mondott, hatalmas visszhangot keltett. A római jelentések szerint a Giornale D'Italia mai számában vezércikkzik a beszédéről és leszögezi Itáлия álláspontját, amely a kisebbségi kérdésben semmi további vitára alkalmat nem adhat. Az olasz—osztrák politikai jóviszony helyreállítását a csökönys Anschluss-agitáció akadályozza meg, amelyet Ausztriában folytatnak. Az Anschluss nem életszükséglete Ausztriának és az agitáció inkább egy olyan programnak része, amely az imperiálista Németország helyreállítását célzó mozgalmat folytat. Olaszország nyíltan állást foglal az Anschluss ellen és ezen ellenállása nem is marad hatás nélkül.

Ma délelőtt fél 12 órakor Walkó magyar külügyminiszter megjelent a Népszövetség főtitkárságánál, ahol aláírta az állandó nemzetközi bíróság kötelező igénybevételét ki-mondó okmányt.

Superfosfát

raktarra megérkezett.

„Mezőgazdák”
Kereskedelmi R. T.

Arad.

1082

Telefon 4-83

NYILTTÉR.

Bolthelyiség

a Piața Avram Iancu (Szabadság tér) és
S'r. Banatulul (Asztalos Sándor-ucca)
sarkán, a heti piac legelénkebb helyén,

november 1-re kiadó

Cim az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalában.

APRÓ HIRDETÉSEK.

AZ APRÓHIRDETÉSEK DÍJÁT SZAVAK SZERINT SZÁMITJUK. Minden szó hétköznap 4, vasárnap 8 Lel. vastagabb betűvel 8. illetve 10 Lel. A legkisebb hirdetés ára 10 szó hétköznap 40, vasárnap 50 Lel. A vastagabb betűvel írt szavak aláhúzódnak. Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetést szövegét, amely eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa. Hirdetéseket délután 5 óráig vesszük fel. Csak válaszhívással ellátott kérdésközlésre válaszolunk. Általános feljegyzés levelek továbbítására megfelelő postabélyeg csatolását kérjük. A kiadóhivatal telefon száma 151. A hirdetésekre vonatkozó felvilágosítást a kiadóhivatal adja meg.

ALKALMAZÁS.

NEMET szécsességét azonnali beépés-re keres özv. Kainé, Brád Hunyadm. 4952

JÓL főzni tudó mindenféle főzőnő keresetik, szobaleány van. Színházépület I. emelet 16. 4953

HENTESÁRU élelmiszer üzletbe hozzáértő elárúsítót kaucióval keresek. Cím az Aradi Közlöny kiadójában. 4950

VÉTEL ÉS ELADÁS.

REZ-BUTOR, virinek, szönyegek, intarziás Biedermayer szalon, antik komódok, wieneci tükör, aranyozott coneoltúrók, antik asztali lámpák, antik órák, festmények, antik aszfaltok, zeolnai majolikák, filók, horgolások, szörmebundák, férfi öltönyök, kredencék, komplett háló, ebédlő, szalonberendezések, porcellánok, porszívógép, Jokai összes művei, matracok, szék, gyertyatartók, bronztárgyak stb. eladók. Salgóiné. bizományi üzlet Str. Horia (Széchenyi-u.) 1. 1000

DOBERMAN 8 hetes Champion pedigrés szülők, jaitiszták, eladók. Str. Pofumbari 12. volt Knézius-ucca. 4949

MEGBIZÓIM részére keresek különböző antik szalonokat: Salgóiné bizományi üzlet Str. Horia 1. (Széchenyi-ucca) Neuman-palota. 1000

MACULATURA PAPIR 5 kgros csomagokban kapható az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 500

INGATLAN.

HÁROMSZOBÁS gazdálkodásra alkalmas uri magánház eladó. Suháda, Str. Sff. Jostif 17. volt Baiza-ucca. 10505

LAKÁS.

A főtéren
két udvari szobából álló, műhelynek, szalonnának vagy irodának alkalmas helyiségazonnalra
KIADO.
Cím az Aradi Közlöny kiadójában. 1857

EGYSZOBÁS kerti lakás mellékkel helyiségekkel gyermektelen házaspárnak kiadó Cím az Aradi Közlöny kiadójában. 4954

EGY udvari helyiség garagenak, egy uccai pince raktárnak azonnal kiadó Cím Bul. Carol 32. házfelügyelő. 4880

Kilencvenhat lejért - lakást,
ellátást, vagy alkalmazást hirdethet, eredményt ér el, ha kockahirdetést ad fel.

Izr. Leányinternátus
felvesz a 15vő tanévre benlakó növendékeket. Kitűnő ellátás, állandó tanári felügyelet, családi nevelés. Prospektussal szolgál
STEINER INTERNATUL p. FETE EVREI
ARAD, Strada Popa I. Russu 3.

Bankkölcsonőket
aradi házakra és környékbeli földbirtokokra eszchelyi betáblázás mellett, a legelőnyösebb feltételekkel folyósítanak.
Hász Albert irodája Arad, Strada Emlaescu (Deák F.-u.) 12. sz./1659

Fordítsa
jövendelmének 3 százalékat reklámra, az e célra befektetett pénz 300-szorosan megtérül, ha az Aradi Közlönyben hirdet!

Nagyságos asszonyom! Ne dobja ki elkopott alpakka dísztárgyait, hanem hozza el az Aradi Ezüstműves Műhely-be Arad, Piata Avram Iancu 7. I. em., ahol azo: ocsón és tartósan újra ezüstöztesnek. — Ugyanott ezüstöt veszünk.

MUZSAY JÓZSER ARAD, szin szal szomben
Férfi öltöny tiszta gyapju L. 1750
Férfi öltöny élvatziakban... 2450
Sötétkék és fekete öltöny la. 2750
Őszi és téli felöltő... 1950
Ulster-Double la. ... 2450
Fekete féll kabát szörme sál gallér 2650
Dívat szabóság! 4818

Őszi és téli árjegyzéke:
Iskola öltöny előírás szerint L. 1600
Bőr kabát la. minden színben 3900
Fregoli raglán... 2000
Gummi kabát... 800
Trench-coats la. ... 2500
Angol posztó raktár!

Butorok részletre
kedvező fizetési feltételek mellett, készpénz árban.
GARAI, Arad, Piata Avram Iancu Címre ügyelni!
(Szabdság-tér) 10. szám.

BUDAPESTEN
az új „NEMZETI SZALLODA”
a Hungaria Nagyszálló vezetője alatt megnyitott
Központi fekvés (József körút 4.) a Nemzeti színházzal szemben.
TELEFON: J. 20-30.
Minden modern kényelemmel berendezve.
Kitűnő étterem! Polgári árak! Dreher sörcsarnok!
A vidéki társaságok találkozó helye!

Ha Curtici-ra
utazik, vagy autókirándulást tesz erre a közeli határállomásra, keresse fel:
Jovitz Jenő vasuti vendéglős
éttermét,
ahol jól, ocsón és izletesen étkezhetsz. 4918

Ha ocsón és praktikus
akar vásárolni, úgy keresse fel
SALGÓNÉ
bizományi üzletét
Arad, Str. Horia (Széchenyi-u.)
Neuman-palota, hol:
közszükségleti, háztartási, alkalmi, ajándéktárgyak, antiktársok
dus választékban állandóan kaphatók.
Tekintse meg a kirakatot!!

Ma disznótörős vacsora
az „AUTOMOBIL”
vendéglőben, Str. Bucur (Eötvös-u.) 16. sz.
Nagyzerű konyha, kitűnő italok.
Abonensek naponta felvételnek.
Szomhaton és vasárnap 3 ig nyitva.
Bérbeadó évtizedek óta fenálló nagyforgalmu kocsmá
nagy kerttel, pincével és lakással, italmérési joggal bíró kocsmárosnak. 4956
Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

Hirdessen a 43 évi fennálló
Aradi Közlönyben

Nyári menetrend

ÉRVÉNYES AUGUSZTUS 1-TŐL
ARADRA ÉRKEZIK:

Gyors Timisoaráról	0.25
Gyors Curticiról	0.40
Személy Timisoaráról	5.15
Személy Oradea-Mareról	5.16
Expressz Teiusról	5.50
Orient-expressz Curticiról	6.39
Személy Brádról	7.00
Személy Jimboleáról	7.15
Személy Pecicáról	7.18
Személy Curticiról	7.25
Személy Teiusról	7.35
Személy Timisoaráról	7.55
Gyorsmotor Brádról	8.40
Személy Curticiról	8.53
Személy Timisoaráról	9.46
Személy Pecicáról	11.58
Személy Curticiról	12.04
Személy Brádról	12.08
Személy Oradea-Mareról	13.12
Személy Teiusról	13.30
Személy Pecicáról	13.31
Gyors Teiusról	13.46
Gyors Timisoaráról	13.50
Vezves Otlacáról	15.55
Személy Timisoaráról	16.07
Vezves Pecicáról	16.25
Gyors Curticiról	16.34
Személy Oradea-Mareról	16.37
Személy Curticiról	18.57
Vezves Jimboleáról	19.27
Gyorsmotor Oradea-Mareról	19.42
Személy Timisoaráról	19.45
Személy Brádról	20.14
Személy Pecicáról	21.05
Személy Curticiról	21.06
Személy Teiusról	23.15
Orient-expressz Teiusról	23.29

ARADRÓL INDUL:

Személy Oradeára	0.50
Személy Curticira	0.55
Expressz Teiusra	1.05
Személy Timisoarára	1.10
Személy Pecicára	5.25
Személy Teiusra	5.30
Személy Timisoarára	5.35
Személy Brádra	6.00
Gyors Timisoarára	6.05
Gyors Curticira	6.14
Gyorsmotor Oradeára	6.30
Vezves Jimboleára	6.50
Személy Pecicára	6.55
Orient-expressz Teiusra	6.49
Személy Curticira	7.20
Személy Curticira	8.54
Személy Oradeára	10.25
Személy Timisoarára	10.30
Személy Pecicára	10.40
Személy Brádra	11.30
Személy Timisoarára	14.08
Személy Teiusra	14.10
Vezves Pecicára	14.10
Gyors Curticira	14.16
Személy Curticira	14.30
Személy Jimboleára	14.45
Személy Brádra	14.58
Gyors Timisoarára	16.50
Személy Oradeára	16.52
Gyors Teiusra	17.04
Vezves Otlacára	17.25
Személy Pecicára	17.52
Személy Curticira	18.04
Gyorsmotor Brádra	18.35
Személy Timisoarára	19.55
Személy Teiusra	22.15
Orient-expressz Curticira	23.39